

Антологија

СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Бранислав Нушић

ГОСПОЂА МИНИСТАРКА

„Антологија српске књижевности“ је пројекат дигитализације класичних дела српске књижевности Учитељског факултета Универзитета у Београду и компаније Microsoft®

Није дозвољено комерцијално копирање и дистрибуирање овог издања дела. Носиоци пројекта не преузимају одговорност за могуће грешке.

Ово дигитално издање дозвољава уписивање коментара, додавање или брисање делова текста. Носиоци пројекта не одговарају за преправке и дистрибуцију измењених дела. Оригинално издање дела налази се на Веб сајту www.ask.rs.

Антологија
СРПСКЕ КЊИЖЕВНОСТИ

Бранислав Нушић

ГОСПОЂА МИНИСТАРКА

Садржај

ЧИН ПРВИ.....	4
ЧИН ДРУГИ.....	28
ЧИН ТРЕЋИ.....	58
ЧИН ЧЕТВРТИ.....	92

ГОСПОЂА МИНИСТАРКА ШАЛА У ЧЕТИРИ ЧИНА

ЛИЦА

Сима Поповић Риста Тодоровић кожарски трговац

Живка, његова жена

Дара, кћи

Рака, синчић Пера Каленић

Чеда Урошевић, зет

др Нинковић, секретар Пера, писар из административног

Мин. спољних послова одељења

Ујка Васа

Тетка Савка

Тетка Даца

Јова поп-Арсин

Теча Панта родбина госпа-Живкина

Миле, његов син

Соја, распуштеница

Теча Јаков

Сава Мишић

Први жандарм

Г-ђа Ната Стефановић Други

Учитељица енглеског језика Први послужитељ

Полицијски писар Други из министарства

Анка, служавка Девојчица кројачица

Штампарски шегрт Први

Други грађанин
Догађа се у доба сусрета
прошлого и садашњег века

ЧИН ПРВИ

О бична грађанска соба.

Старо канабе, две фотеле и неколико простих, трпезаријских столица. Троја врата. у дну, десно и лево и један прозор десно. У средини собе велики, застрт сто, по њему прострте једне старе очеве панталоне које ће госпа Живка прекројити за сина.

I

ЖИВКА, САВКА

ЖИВКА, САВКА

САВКА (седи крај стола): Шта си се замислила?

ЖИВКА (стоји иза стола, о врату јој виси сантиметар, а у руци велике маказе. Наслонила маказе на усне и замислила се гледајући у панталоне): Гледам, знаш, како да избегнем ово место што се излизало.

САВКА: Не можеш га избећи, него подметни парче.

ЖИВКА: Готово, а и онако ће му трајати од петка до суботе.

САВКА: А цепа, а? Па знаш како је, нека је само жив и здрав, па нека цепа.

ЖИВКА: Ју, није да цепа, тетка, него дере као вук јагњећу кожу. И купуј, и прекрајај му, и никад ништа на њему цело ни двадесет и четири сата.

САВКА: Несташан, много несташан!

ЖИВКА (за време обе сцене она мери и кроји): Не може да се стигне, бога ми! Не прелива нам се, забога, већ једва везујемо крај с крајем.

САВКА: А лепа плата.

ЖИВКА: Па и није. Док одбијеш порезу, платиш кирију, купиш дрва, тек видиш: остану ти чисте шаке. Тешко је данас о плати живети, али овај мој не уме. Не гледа своја посла и своју кућу, него се занео у политику.

САВКА: Па јест!

ЖИВКА: Оно, и други се бакћу и, што кажу, ломе се политиком, али, опет некако, гледају и себе. Те комисије, те процене, те седнице, па се спомогну некако. Али овај мој не уме. Све: ово не иде, нашкодиће угледу партије; оно не иде, повикаће опозиција. И све тако. А девојку, ето, нисмо платили већ три месеца, па кирију нисмо платили за прошли месец, а где су још оне ситне подужице; те млеко, те бакалин и... већ знаш!...

САВКА: Тешко је, боме, данас.

ЖИВКА: Ти још не доби кафу? Е што је безобразна, по три пута човек да јој каже. (Одлази задњим вратима.) Анка, шта је с кафом?

АНКИН ГЛАС (споља): Ево!

ЖИВКА: Ето, и то се зове млађе! Бар да је као што треба кад га човек плаћа.

II

ПРЕЂАШЊИ, АНКА

АНКА (уноси кафу и служи): Извол'те!

ЖИВКА: Морам трипут да молим за једну кафу.

АНКА (безобразно): Па нисам седела на канабету, имала сам посла. (Одлази.)

III

ЖИВКА, САВКА

ЖИВКА (пошто је Анка отишла): Ето, видиш ли је! Дође ми, бога ми, да потегнем овим маказама па да јој разбијем главу. Али шта ћу, морам да трпим. Дужна сам јој три месеца, па морам да трпим.

САВКА (срчући кафу): Ех, такво ти је данас млађе.

ЖИВКА: Па то сам те баш звала, тетка-Савка: да те умолим да нам даш једно двеста динара на зајам.

САВКА (тргне се): Ју, синко, откуда мени?

ЖИВКА: Па оно што имаш на књижицу.

САВКА: Ех, то... на то немој ни да рачунаш, где бих ја то дирала! Једва сам скупила да ми се нађе не дај, боже!...

ЖИВКА: Боже, тетка-Савка, ти па као да ти ми то нећемо вратити. Платићемо ти поштено и интерес, а за три месеца имаш своје паре. Слушај, не била ја Живка ако га не натерам да се увуче у какву комисију. Шта ту партија! Ђока кума-Драгин назидва кућу са овај мој растури кућу.

САВКА: Да л' си баш сигурна?

ЖИВКА: Шта?

САВКА: Па то, да ће ући у комисију?

ЖИВКА: Ти сумњаш да ћемо ти вратити?

САВКА: Није то, него знаш, не волим у тај новац да дирам, па, велим, ако не уђе у комисију...

ЖИВКА: Па не мора да буде баш комисија, може он и друкче. Ако не може никако друкче, а ти да знаш, узјмићемо макар на друго место, па теби вратити. Теби твоје не гине.

САВКА: Ако је само за три месеца...

ЖИВКА: Ни један дан више!...

IV

ПРЕЂАШЊИ, РАКА, АНКА

РАКА (гимназиста, улази без књига и без капе, сав подрпан).

АНКА (улази за њим и носи књиге и капу).

ЖИВКА: Ију, црни синко, ти си се опет тукао?

РАКА: Нисам!

АНКА: Јесте, јесте, тукао се!

ЖИВКА (тетки): Погледај га, тако ти бога, какав је, као да је с вешала пао.

АНКА (остави књиге на сто): Ето је и руку раскрвавио.

ЖИВКА: Ију!... (Шчепа му руку коју је увезао марамом.) Несречниће један, битанго! (Анки.) Донеси воду да се испере. (Анка одлази.) Још каже није се тукô!

РАКА (упорно): Нисам!

ЖИВКА: Него шта си?

РАКА: Правили смо демонстрације.

ЖИВКА: Какве демонстрације, бог с тобом?

РАКА: Против владе.

САВКА: А шта ти имаш са владом, побогу, синко?

РАКА: Немам ништа, али сам и ја викô: доле влада!

ЖИВКА: Ето ти, ето ти, па не цркни сад од муке! Ама. шта си ти имао да се мешаш у демонстрације?

РАКА: Па није само ја, цео свет. Ено, још се туку на теразијама, а влада је морала да дâ оставку, јер је убијен један радник и тројица рањени.

ЖИВКА: Ју, ју, ју! Ето како ће и главу да изгуби једнога дана.

АНКА (долази с лавором и бокалом): 'Ајде овамо у кујну да те умијем.

РАКА: Шта ће ми да се умијем?

ЖИВКА: Вуци се тамо, опери ту руку. Зар не видиш да изгледаш као шинтерски шегрт? (Турне Раку те овај оде с Анком.)

V

ЖИВКА, САВКА

ЖИВКА (тетки): Ето, па сад изиђи ти ту на крај, кад ти сваки дан дође овако поцепан.

САВКА: 'Ајде и ја идем, за послом сам. А видим и тебе ометам. (Устаје.)

ЖИВКА: Па како си решила за оно?

САВКА: Које оно?

ЖИВКА: Па де, што се присећаш, за зајам?

САВКА: А за то? Па како да ти кажем: волела бих да не дирам у те паре, али ако је нужда...

ЖИВКА: Ју, баш ти хвала, слатка тетка, никад ти то нећу заборавити.

САВКА: Је л' да донесем предвече?...

ЖИВКА: Јест, молим те, још данас! Па дођи, теткаСавка, немој да не дођеш. Ја, бога ми, не могу; да могу, дошла бих ти. Немој ти на то да гледаш, него дођи кад год можеш. И онако си сама, па сврати који пут и да ручамо; сврати као код своје куће.

САВКА (већ на вратима): Збогом тетка! (Враћа се и, пошто је завршила кројење, умотава панталоне.)

VI

ЖИВКА, РАКА

РАКА (излази из собе, умивен, и упућује се спољним вратима).

ЖИВКА: Ехе, где си нагао?

РАКА: Тамо!

ЖИВКА: Ама, зар ти је мало било, окачењаче један? А латински – двојка, а наука хришћанска – двојка, а математика – двојка! Не гледаш то, него демонстрације, а што ћеш да понављаш разред – то ништа.

РАКА: И отац је понављао четврти разред, па...

ЖИВКА: Ама, не гледај ти на оца!

РАКА: Није, него ћу ваљда на тебе да гледам.

ЖИВКА: О, госпoде бoже, и кад га родих таког несрећника! Вуци ми се испред очију!

РАКА (излази на врата, на која наилазе Чеда и Дара).

VII

ЖИВКА, ЧЕДА, ДАРА

ЧЕДА (улази са женом. Они су обучени за посете): Ето нас. Вратили смо се као што смо и отишли.

ДАРА: Бамбадава смо ишли.

ЖИВКА: Што, нисте никог нашли код куће?

ЧЕДА: Чујте, мајка, ја више нећу да слушам те ваше савете. Те идите код ове министарке, правите визиту, те идите код оне министарке, правите визиту.

ЖИВКА: Па, зете, мени не треба класа, теби треба.

ЧЕДА: Знам ја то, али како можете да нас шаљете госпођи Петровићки, кад неће жена ни да нас прими?

ДАРА: Није била код куће.

ЧЕДА: Била је, шта није била! Девојка се десет минута унутра домунђавала, па тек онда излази и каже нам да госпођа није код куће.

ЖИВКА: Па зар сам ја томе крива? Питала сам је преко кума-Драге и она каже: нека дође, како да ми не дође госпа-Живкина ћерка; нисам је видела откако се удала.

ЧЕДА: Нисам је видела откако се удала, а овамо затвара нам врата испред носа. Па онда... она... јуче... је л' и она није видела госпа-Живкину ћерку откако се удала?

ДАРА: Е, немој тако. Она одиста није била код куће, видели смо је после на фијакеру.

ЖИВКА: Ето видиш! А не иде то ни као што ти мислиш, зете. Треба и пет и шест пута ићи на исти праг. Уосталом, видиш да су напољу и неке демонстрације, па ко зна да нису министри можда и због тога збуњени.

ЧЕДА: Па ако су министри збуњени, шта имају ту министарке да се збуњују?

ЖИВКА: Е, немој тако да кажеш. Знам, причала ми је госпа Ната, каже: криза, а мој муж министар, па ништа, миран, убио га бог, као да није криза, а ја, несрећница, збунила се као нико мој; те трипут солим јело, те сипам зејтин у лампу, те обучем преврнуту чарапу, и све тако. Волим, каже жена, да одлежим једно запаљење плућа него једну министарску кризу.

ДАРА: Слушам вас ваздан, а и не скидам шешир. (Полазећи лево у собу.) Мајка, је ли доносила шнајдерка хаљину?

ЖИВКА: Није још.

ДАРА: Послала бих Раку да је опет зове. (Оде.)

VIII

ЖИВКА, ЧЕДА

ЧЕДА (припаљује цигарету): Бадава, овако више не иде!

ЖИВКА: Па не иде, али, право да ти кажем, не би ти ни та једна класа много помогла. Не може једна класа да ти исплати дугове.

ЧЕДА: Што ви мени једнако те дугове натичете на нос? Нисам их направио од беса, него кад човек узме жену без мираза па почне кућу кућити...

ЖИВКА: Нисмо те ми терали да је узмеш. Ти си увек говорио да је волиш.

ЧЕДА: А ви сте говорили да има 12000 динара мираза.

ЖИВКА: Па има.

ЧЕДА: Ама где су? Волео бих да видим тих 12000 динара.

ЖИВКА: Примићеш их од осигуравајућег друштва.

ЧЕДА: Примићу, ал' кад умрете и ви и отац.

ЖИВКА: Па можеш ваљда дотле почекати.

ЧЕДА: Могу дотле и умрети.

ЖИВКА: Не би баш била велика штета.

ЧЕДА: Па не би за вас, могли би још ви да наследите и моје осигурање.

IX

ЖИВКА, ЧЕДА, ПЕРА

ПЕРА (улазећи на средња врата): Извините, ја сам два пута куцао.

ЖИВКА: Молим, изволите!

ПЕРА: Господин није код куће?

ЖИВКА: Не!

ПЕРА: А није ни у канцеларији.

ЧЕДА: Ви сте чиновник?

ПЕРА: Да, писар код господина Поповића. Па хтео сам да јавим да је кабинет дао оставку. Хтео сам, знате, ја први то да му јавим.

ЧЕДА: Је ли то извесно?

ПЕРА: Извесно! А биће да господин Поповић то већ и зна, чим није дошао у канцеларију.

ЖИВКА: Ама, зар никако није долазио?

ПЕРА: Управо долазио је одјутрос, али је некако одмах отишао, чим је чуо да је влада дала оставку.

ЧЕДА: Па онда значи да он зна!

ПЕРА: Зна извесно! Али ипак, ја сам хтео први то да му јавим. Ал' можда не зна, а сви кажу да су наши позвани да саставе нову владу.

ЖИВКА (пријатно изненађена): Наши?

ПЕРА: Да, наши, а ја бих хтео то да му јавим.

ЧЕДА: А ви у „наше” рачунате...?

ПЕРА: Па „наши”!... Господин Стевановић је већ отишао у Двор.

ЖИВКА: Стевановић?...

ПЕРА: Ја сам га својим очима видео.

ЖИВКА: О, боже мој, како би то било добро! Ви сте лично видели Стевановића кад је отишô?

ПЕРА: Видео сам га!

ЖИВКА: Отишао је баш у Двор?

ПЕРА: Да!

ЖИВКА: Хвала вам, господине, велика вам хвала што сте нас известили.

ПЕРА: Ја сад идем на Теразије; шетаћу тамо под кестеновима, па ако још што опазим, ја ћу вам јавити. Само вас молим, кад дође господин Поповић, кажите му да сам ја први дошао и донео вест да ће наши образовати кабинет.

ЧЕДА: Рећи ћемо!

ПЕРА (госпођи Живки у коју као да има више поверења): Молим вас, госпођо, реците само: Пера писар из административног одељења.

ЖИВКА: Хоћу, господине!

ПЕРА (већ на вратима): Ако би било што врло интересантно, ви ћете допустити...?

ЧЕДА: О, молим...

ПЕРА: Ви ћете ми допустити... (Оде.)

Х

ЖИВКА, ЧЕДА

ЖИВКА: Зете, нисам те загледала од дана венчања (Грли га.)

ЧЕДА: Али чему се ви то радујете?...

ЖИВКА: Гле сад! Место и ти да се радујеш, а ти још питаш. Рако! Рако!

ЧЕДА: Чему да се радујем?...

ЖИВКА: „Наши”! Јеси ли чуо шта каже човек: „наши”!

ЧЕДА: Ама кој' човек?

ЖИВКА: Па овај...

ЧЕДА: Пера писар из административног одељења. За њега су „наши” сви који образују кабинет. Он то, извесно, свакоме тако јавља.

ЖИВКА: Али каже човек: Стевановић отишао у Двор.

ЧЕДА: Па?

ЖИВКА: Па то! Ти можеш да аванзујеш, а може и он...

ЧЕДА: Ко?

ЖИВКА: Како ко? Сима!

ЧЕДА: Па отац је већ начелник министарства, шта може више?

ЖИВКА: А Државни савет, а управник Монопола, а председник Општине? Охо, мој брајко, само кад се хоће, има ваздан. (На вратима.) Рако! Рако!

ЧЕДА: Шта ће вам?

ЖИВКА: Да купи новине. Цркох од радозналости! Рако! Рако!

ХИ

ПРЕЂАШЊИ, МОМАК из МИНИСТАРСТВА

МОМАК: Добар дан, госпођо!

ЖИВКА (претрне): Ију! Добар дан!

МОМАК: Молим лепо, послао ме је господин да му дате његов цилиндер.

ЖИВКА: Цилиндер?...

МОМАК: Јесте, цилиндер.

ЖИВКА (не верујући): Ама, цилиндер?

МОМАК: Јесте!

ЖИВКА: Ју, тако су ми се наједанпут одузеле ноге! Је л' вам то господин казао да му однесете цилиндер?

МОМАК: Јесте, он.

ЧЕДА (и он се заинтересовао): А где је господин?

ЖИВКА: Одиста, где је он?

МОМАК: Ено га у министарству.

ЖИВКА: А је ли вам казао шта ће му цилиндер?

ЧЕДА: Ето ти сад! Откуд ће момку рећи шта ће му цилиндер?

ЖИВКА: Ох, боже, тако сам се збунила. Па где је сад та Дара? Рако! Рако!

ЧЕДА (на левим вратима): Даро! Даро!..

ХИИ

ПРЕЂАШЊИ, РАКА

РАКА (на средњим вратима): Шта ме зовеш?

ЖИВКА: Јеси ли купио новине? А јест, бога ми, ни сам ти ни дала. Ама, где је та Дара?

ДАРА (на левим вратима): Била сам у кујни.

ЖИВКА: Цилиндер, отац тражи цилиндер!

ДАРА: Па где је?

ЖИВКА: Последњи пут, кад је био пријем о краљевом дану, мет'ла сам га тамо у соби, на орман.

РАКА: А, није, ја сам га видео у сали иза фуруне.

ЖИВКА: Па, забога, идите, идите, нађите га! Али брзо, одмах!

ДАРА и ЧЕДА (одлазе у собу).

ЖИВКА (момку): А је ли господин био расположен кад је тражио цилиндер?

МОМАК: Није!

ЖИВКА: А љут?

МОМАК: Није био ни љут!

ДАРА (враћа се): Нема га!

ЧЕДА (за њом): Нигде га нема!

ЖИВКА: Ама, како да га нема? (Одјури задњим вратима.) Анка! Анка! (Свима.)
Та тражите га, забога!

ЧЕДА: Ама, шта сте се збунили?

ЖИВКА: Па тако је то, дабоме, кад човек једанпут у години носи цилиндер. И ко ће сад да му се сети где је!

ХИИ

ПРЕЂАШЊИ, АНКА

АНКА (долази): Извол'те!

ЖИВКА: Знате ли ви, Анка, где је цилиндер господинов?

АНКА: Био је на орману, али га је овај скинуо (показује на Раку) кад се играо с њим.

ЖИВКА: Бог те убио, да те не убије, опет ти!

РАКА: Није истина! Ја сам узео само кутију да направим аероплан, а цилиндер сам оставио.

ЖИВКА: Па где си га оставио?

РАКА: Не знам!

ЖИВКА: 'Ајде, тражите га, тражите га, забога, мора се наћи! (Разиђу се сви по кући да траже цилиндер.)

XIV

ЧЕДА, МОМАК

ЧЕДА (момку, с којим је остао сам): А ви сте давно у министарству?

МОМАК: Врло давно, господине...

ЧЕДА: И вама је то сасвим обична ствар кад се мења министарство. Променили сте их много?

МОМАК: Много! Коликима сам и коликима ја већ сагледао леђа...

ЧЕДА: И ви, мора бити, имате добар нос, знате већ унапред да омиришете ситуацију?

МОМАК (ласка му то): Па... разуме се!... Знао сам ја још пре три дана да ће ова влада пасти.

ЧЕДА: Е?

МОМАК: Ама, знам ја то иако не читам новине. Чим видим да министар сваки час зивка благајника и чим видим много згужваних хартија у корпи крај министровог стола, ја одмах кажем у себи: овај се спрема.

ЧЕДА: А шта код вас значи кад вас пошљу за цилиндер?

МОМАК: Значи да је господин позван у Двор и тај посао треба брзо свршити, јер бивало је да ја по коме до несем цилиндер, а он га погледа кô крава мртво теле и вели: „Доцкан, носи натраг”!

ЧЕДА (усплахирен): Дакле, бивало је и то?! (Одјури вратима и продере се на њима.) Ама, шта се ваздан мајете, дајте тај цилиндер!

XV

ЖИВКА, ДАРА, ЧЕДА, АНКА, МОМАК

ЖИВКА (носи цилиндер и глади га рукавом од блузе.)

ДАРА и РАКА (долазе за њом).

ЖИВКА: Кад га, несрећник, метнуо под миндерлук и напунио га орасима! Ко би се сетио да га тражи под миндерлуком?

ЧЕДА (шчепа цилиндер од Живке, стрпа га момку у руке и гура га): Идите, идите, у вашим је рукама судбина ове земље. (Изгура га.) Журите, молим вас, журите!

XVI

ПРЕЂАШЊИ, без МОМКА

ЖИВКА (Чеди, пошто је момак отишао): Ти знаш нешто?

ЧЕДА: Не знам али... дабоме! Криза... цилиндер...

ЖИВКА: И ти можеш још да чекаш; што не трчиш тамо?

ЧЕДА: Куда?

ЖИВКА: На Теразије!

ЧЕДА: Па тамо је већ господин Пера из администраТивног одељења.

ЖИВКА: Ама, како можеш да издржиш и да чекаш да ти други доноси новости? Дајте ми шешир, идем сама!...

ЧЕДА: Куда?

ЖИВКА: На Теразије!

ДАРА: Боже, мама, откуд то иде!

ЧЕДА: Добро, добро, ево идем ја!

РАКА: И ја ћу (Дуне на врата.)

ЖИВКА (Чеди): Али немој да се забијеш у кафану. Прођи свуда, промувај се, па кад чујеш што, а ти дођи одмах. Знаш како смо ми овде, као на жеравици.

ЧЕДА (узме шешир): Не брините, јавићу већ! (Одлази.)

XVII

ЖИВКА, ДАРА

ЖИВКА (седа уморна на канабе): Ох, боже, не смем чисто ни да кажем; а знаш ли ти шта то значи кад се тражи цилиндер?

ДАРА: Не знам!

ЖИВКА: Зову га у Двор.

ДАРА: Оца? А зашто га зову?

ЖИВКА: Зашто? Е јеси права глупача! О боже, како се то ниједно дете није измет'ло на мене. Сви су глупи на оца! (Имитира је.) „Зашто га зову?” Па не зову га, ваљда, да им насађује квочке; него, чула си, пала влада и сад има нова да се састави.

ДАРА: Па да ви не мислите...?

ЖИВКА: Шта мислим? 'Ајд, баш да чујем, шта мислим ја?

ДАРА: Не мислите ваљда да отац буде министар?

ЖИВКА: Страх ме је да мислим, а мислим. Па ето, тражио је цилиндер. Зар не видиш да ја држим оба палца стегнута? Стегла сам их крвнички, бојим се ишчашиће се, али ако, толико могу за мога мужа да учиним.

ДАРА: Ох, боже, кад би се то десило...могао би онда и Чеда...

ЖИВКА: Таман, као да је Чеда прва брига. Камо срећа да си ти мене послушала...

ДАРА: Шта да сам те послушала?

ЖИВКА: Па ето то... ако би се десило да отац постане министар, да ниси пошла за тога, како би се лепо удала као министарска ћерка.

ДАРА (увређено): Боже, мајка, какав је то разговор!

ЖИВКА: Па не, ал' кажем.

ДАРА: Мени ни овако ништа не фали.

ЖИВКА: Теби не фали, него њему.

ДАРА: Њему?

ЖИВКА: Па дабоме... нема школе, не зна језике, не може да прави каријеру и онако некако не пристаје...

ДАРА: Мени је добар, а вама се и не мора допадати. Кад сам ја задовољна, шта ви имате ту?

ЖИВКА: Па већ ти, знам ја тебе. Ко дирне њега, као да те је у око дирнуо.

ДАРА: Па јесте!

XVIII

ПРЕЂАШЊИ, ПЕРА

ПЕРА (на задња врата): Извините, ја...

ЖИВКА (скочи као опарена): Шта је, забога, има ли нечег новог?

ПЕРА: Има.

ЖИВКА: Говорите!

ПЕРА: Видео сам га.

ЖИВКА: Кога?

ПЕРА: Њега, господина. Видео сам га, отишао је у Двор, има цилиндер на глави.

ЖИВКА (узбуђено): Да се нисте преварили?

ПЕРА: Та како бих се преварио! Видео сам га кô што вас сад видим. Јавио сам му се.

ЖИВКА: А он?

ПЕРА: И он се мени јавио.

ЖИВКА: А не знате зашто је отишао у Двор?

ПЕРА: Како не знам: сви су наши позвани.

ЖИВКА: И мислите да би се то могло још данас свршити?

ПЕРА: Како још данас, још сад. Ко зна, можда је и потписано.

ЖИВКА (Дари): Стежи палац, Даро! (Гласно.) Да ли је то могуће да је већ потписано?

ПЕРА: Идем да их сачекам кад излазе; прочитаћу им са лица указ. Али вас молим да кажете господину да сам ја први који сам дошао да му јавим да је отишао у Двор. А ја ћу...

ЖИВКА: Да, дођите одмах, чим чујете што.

ПЕРА: Пера писар из административног одељења. (Клањајући се, одлази.)

XIX

ЖИВКА, ДАРА

ЖИВКА (враћајући се са врата): Даро, дете моје, мени је чисто дошло да плачем. (Плаче.) А ти... ти ништа?

ДАРА: Како ништа, забога, још како сам узбуђена; само, право да вам кажем, ја чисто не верујем у толику срећу.

ЖИВКА: Слушај, обуци се па да идемо на Теразије да чекамо.

ДАРА: Али, забога, мајко, то не иде!

ЖИВКА: Па јесте да не иде, право кажеш; јер ако је он већ министар, онда нема смисла да ја идем пешке.

ДАРА: Ама није то, него због света.

ЖИВКА: А гризе ме нестрпљење, не могу просто да издржим. И где је молим те сад онај твој, што не долази? (Одлази на прозор.) Забио се извесно у кафану, а што ми овде горимо на жеравици, то се њега не тиче. (Нервозно шета и крши прсте.) Ух, да ми је да се сад претворим у муву па да улетим у Двор да својим ушима чујем како краљ каже Сими: „Позвао сам вас, господине Симо, да вам понудим један портфељ у кабинету!” А онај мој шмокљан – место да каже: „Хвала, Ваше Величанство!” – сигурно ће почети да муца. Убио га бог са суклатом, сигурна сам да ће муцати.

ДАРА (прекоревајући је): Али, забога, мама!

ЖИВКА: Ух, кћери, све друго не марим, али само да ми је да госпа-Драгу свучем са државног фијакера, па макар за двадесет и четири сата. Прилепила се за фијакер као таксена марка, па мисли нико је не може одлепити. Е, одлепићеш се, синко. Још после подне ћемо се возити на министарском фијакеру.

ДАРА: Али чекај, забога, мајка, треба најпре скочити...

ЖИВКА: Напослетку, и не марим за госпа-Драгу. Бар је жена васпитана, отац јој је био чиновник Главне контроле. Али госпа Ната! Но, тешко земљи кад је доживела да она буде министарка! Мајка јој је издавала квартире за самце, а она намештала кревет тим самцима...

ДАРА: Немој тако, мајка, па ево и ти можеш постати министарка.

ЖИВКА: Па шта, има ваљда неке разлике између мене и Нате. Моја мајка је пила у Војној шивари, али је зато мене лепо васпитала. Ја сам свршила три разреда основне школе и, да сам хтела, могла сам још да свршим. Да ја нисам била таква, не би мене твој отац узео, он је био већ чиновник кад ме је узео.

ДАРА: Па јест, само кажу морао је да те узме.

ЖИВКА: То теби ваљда твој муж каже. Боље би било када би он пожурио да нам јави шта је ново. Али, дабоме, он се завукао негде у кафану. (Сети се.) Чекај... где су карте?...Ти си их синоћ размештала.

ДАРА: Ето их у фиоци.

ЖИВКА (вади их и меша): Баш да видим како у картама стоји. (Размештајући.) Кад је последњи пут Сима аванзовао, погодиле су ми, не можеш чисто да верујеш како су ми све погодиле. Шта се утрпала између мене и Симе ова удовица! (Броји.) Један, два, три, четири, пет, шест, седам...Глас (броји у себи) кућа... брзо... новац с вечери. (Говори.) Знаш, то ће тетка Савка да ми донесе...Цела истина... кревет! (Скупи два доња реда и почне покривати карте.)

ДАРА: А што покриваш себе?

ЖИВКА: Па да видим то, хоћу ли бити министарка?

ДАРА: Боже, мама, па покриј оца, јер главно је питање хоће ли он бити министар...

ЖИВКА: Право кажеш! Десетка херц... велика радост. Бога ми, кћерко... ако је по картама...

XX

ПРЕЂАШЊИ, АНКА

АНКА (долази са једном девојчицом, која носи хаљину увијену у бео чаршав): Кројачица послала хаљину...

ЖИВКА: Носи натраг, немам кад да је пробам.

ДАРА: Али, забога, мајка, Што не пробаш?

ЖИВКА: Тако... Донеси после подне...

ДАРА: Па то је часком.

ЖИВКА: Нек донесе после подне, јер... не знам какав ћу ауфпуц. Ако буде оно, онда ћу свилени ауфпуц, а ако не буде оно, онда ћу сатински... ето ти!...

ДЕВОЈЧИЦА: Шта да кажем госпођици?

ЖИВКА: Реци јој: ако буде оно, онда ћу свилени ауфпуц,

ДАРА (прекида је): Немој ништа да кажеш госпођици, него донеси после подне хаљину.

ДЕВОЈЧИЦА (оде).

АНКА (оде за девојчицом).

XXI

ЖИВКА, ДАРА

ЖИВКА: Ју, ју, ју, ала ми заигра десно око... наједанпут заигра.

ДАРА (која је била код прозора): Ево га Чеда.

ЖИВКА: Је л' трчи? Је л' се смеје? Је л' маше марамом? Питај га, питај га шта је.

ДАРА: Ушао је већ у двориште.

ЖИВКА: Да знаш да нам носи добар глас! Није мени бадава око тако наједанпут заиграло.

XXII

ПРЕЂАШЊИ, ЧЕДА

ЖИВКА (Тек што се Чеда јавио на вратима): Говори!

ЧЕДА: Чекајте, забога!...

ЖИВКА: Ако ми одмах не кажеш, пашћу у несвест!

ЧЕДА: Али чекајте, да вам кажем све по реду.

ЖИВКА: Па говори, не отежи!

ЧЕДА: Дакле, враћајући се овамо, овако сам мислио...

ЖИВКА (шчепа га за гушу): Говори: је ли, или није? Је ли, или није, разумеш ли?

ЧЕДА: Ама, чекајте! Дакле, овако сам смислио. Отац да мени изради један зајам код Класне лутрије на привредне циљеве, и то да му буде место мираза. С тим да одужим дугове, а после...

ЖИВКА: Даро, кћери, мени мркне пред очима. Кажи твоме мужу нека каже: да или не, иначе ћу га гађати столицом!

ДАРА: Па кажи, забога!

ЖИВКА: Да или не?

ЧЕДА: Да!

ЖИВКА: Шта?

ЧЕДА: Министар.

ЖИВКА: Ама ко, убио те бог, да те убије, ко министар?

ДАРА: Је л' отац?

ЧЕДА: Јесте!

ДАРА (усхићена, загрли га, срећна): Слатки мој Чедо!

ЖИВКА: Децо, децо, придржите ме! (Клоне, уморна од узбуђења, у столицу.)

ЧЕДА: Дакле, кажем, то сам смислио: да отац мени изради из Класне лутрије један зајам од 12000 динара на привредне циљеве; И то да ми буде као мираз. С тим ћу лепо да отплатим дугове и тада, као приде, да ми да три класе.

ЖИВКА (скочи): Како то ти: отац ово, отац оно? Пита ли се ту ваљда још когод?

ЧЕДА: Па да, питају се и други министри!

ЖИВКА: А ја?

ЧЕДА: Па шта сте ви?

ЖИВКА: Како шта? Још питаш. Ја сам госпођа министарка! (Удари у сладак смех од задовољства.) Ју, убио ме бог, чисто не верујем својим рођеним ушима. Кажи ми, Даро, ти!

ДАРА: Шта да вам кажем?

ЖИВКА: Па зови ме као што ће одсад цео свет да ме зове.

ДАРА: Госпођо министарка!

ЖИВКА (Чеди): 'Ајде, кажи и ти!

ЧЕДА: Хоћу, ал' кажите и ви мени: господин-министров зете; да чујем, знате, како то звучи!

ЖИВКА: Пре свега, зет – то није ништа, а друго, право да ти кажем, ти некако и не личиш.

ЧЕДА: Гле, молим те! А вама већ личи, као...

ЖИВКА (унесе му се у лице): Као шта?

ЧЕДА (гунђајући): Та већ...

ЖИВКА: 'Ајде, 'ајде, лани, ако хоћеш да ти почеше језик параграф седамдесет шести.

ЧЕДА: Охо, хо! Па ви говорите као да сте ви министар.

ЖИВКА: Ако нисам министар, а ја сам министарка, а упамти: то је, који пут, много више.

ДАРА: Али, забога, Чедо, мајка! Немојте се свађати, не личи то министарској кући!

ЖИВКА: Па да, не личи. Ал' тако је то кад није васпитан да буде у министарској кући.

XXIII

ПРЕЂАШЊИ, РАКА

РАКА (улети): Мама, знаш шта је ново? Тата је постао министар.

ЖИВКА (љуби га): Е, а ко ти је казао, чедо.

РАКА: Кажу ми деца и мене су одмах прозвали министарско прасе.

ЖИВКА: Мангупска посла. Више се нећеш дружити са тим мангупима.

РАКА: Него с ким ћу?

ЖИВКА: Дружићеш се одсад с децом енглеског конзула.

РАКА: А није то ништа што су ме назвали прасе, него су ми псовали и мајку.

ЖИВКА: А знају ли они да је твој отац министар?

РАКА: Знају, па баш зато и псују!

ЖИВКА: Записаћеш ми ту безобразну децу, па ћемо их преместити у унутрашњост: и децу и разред и учитеља. У овој земљи мора једанпут да буде реда и да се зна коме се сме псовати матер, а коме не сме.

РАКА: Јаој, да знаш, мама, што волим што је тата постао министар!

ЖИВКА: Е?!... А зашто?

РАКА: Па, одсад, кад ме тата истуче, ја само скупим демонстрације, па се раздеремо: доле влада!

ЖИВКА: Прегризô језик ти, дабогда!...

РАКА: Доле влада!...

ЖИВКА: Куш, кад не умеш да говориш као паметно дете!

РАКА: А нисам ти ни казао! Ево га иде отац!

ЖИВКА: Иде? Па што не говориш, марво једна, него брбљаш којешта. (Збуни се.) Децо, децо, немојте да ми сметате. Ви станите иза мене. Боже мој, ко би то рекао: отишао јутрос од куће као обичан човек, а враћа се министар? Ама станите овамо, немојте ми сметати!

XXIV

ПРЕЂАШЊИ, ПОПОВИЋ

ПОПОВИЋ (појављује се на вратима под цилиндром).

ЖИВКА (грли га): Министре мој!

ЧЕДА и ДАРА (љубе му руку): Честитамо!

РАКА (раздере се из свег гласа): Доле влада!

ЖИВКА (скочи као опарена и, како је била већ прихватила из Поповићеве руке цилиндер, она га натуче Раки на главу да му тако угуши глас): Куш, проклето штене! Убио га бог, да га убије, и кад га родих овако проклета!

ПОПОВИЋ: Но, но, Живка, уздржи се, забога!

XXV

ПРЕЂАШЊИ, ПЕРА

ПЕРА (уђе, и кад спази Поповића, збуни се): Извините... ја, овај... ја сам дошао да вам јавим да сте постали министар.

ПОПОВИЋ: Знам ја то, господине Перо.

ПЕРА: Знам ја да ви то знате, ал' опет сам ја хтео први да вам јавим.

ПОПОВИЋ: Хвала, хвала!

ЖИВКА: Хоћете ли ви, гоподине Перо, сад у министарство?

ПЕРА: На служби, госпођо министарка.

ЖИВКА: Наредите да одмах после подне, у четири сата, дође овде министарски фијакер.

ПОПОВИЋ: Шта ће ти то?

ЖИВКА: Пусти ме, молим те! Хоћу да се провозам трипут од Калемегдана до Славије, па макар после умрла. Наредите, господине Перо!

ПЕРА: Разумем, госпођо министарка. (Клања се излазећи.) Пера писар из административног одељења!...

Завеса

ЧИН ДРУГИ

Иста соба, само богатија намештајем, који је без укуса размештен.

I

ЧЕДА, ШТАМПАРСКИ ШЕГРТ

ЧЕДА (седи за малим сточићем, на коме је телефон, и завршава разговор): Госпођа министарка није моментано код куће... Не!... Како?... Па, право да вам кажем, ја не знам кад прима. – ... А, звала вас је? То је друга ствар. Па онда изволите у које доба желите, она ће, извесно, кроз који час бити код куће. – Молим за ваше име? Др Нинковић, секретар министарства спољних послова. – Лепо, ја ћу рећи, а ви изволите! (Затвара телефон.)

ШТАМПАРСКИ ШЕГРТ (доноси пакете): Ево, молим, визиткарте.

ЧЕДА: Је л' плаћено?

ШЕГРТ: Јесте! (Предаје му шест кутија.)

ЧЕДА (ишчуђава се): Охо! Па колико је то?

ШЕГРТ: Шест стотина.

ЧЕДА: Шест стотина?!?!...

ШЕГРТ: Толико је госпођа поручила.

ЧЕДА: Добро, добро, иди!...

ШЕГРТ (оде).

II

ЧЕДА, ДАРА

ЧЕДА (отвори пакет, вади једну визиткарту и слатко се смеје).

ДАРА (наилази из собе): Шта се ти тако слатко смејеш?...

ЧЕДА: Ама, како да се не смејем? Читај, молим те! (Даје јој визиткарту.)

ДАРА (чита): „Живана Поповић министарка”. (Говори.) Па шта?

ЧЕДА: Како па шта? Откуд се на картама пише „министарка”? Као да је то занимање: министарка.

ДАРА: Па кад она неће никог да запита, но све сама ради.

ЧЕДА: Па онда – шест стотина визиткарата! Колико година мисли она да ће бити министарка? Или мисли можда да своје визиткарте растура по народу као прокламације?

ДАРА: А, видиш, написала Живана.

ЧЕДА: Па да, госпа Живка јој је просто, није министарско име. А где је она, бога ти, од јутрос?

ДАРА: Код зубног лекара.

ЧЕДА: Шта ће тамо?

ДАРА: Шта знам ја, оправља зубе. Већ четири дана иде сваки дан.

ЧЕДА: Тражио је неки секретар министарства спољних послова на телефону.

ДАРА: Јеси ли ти разговарао са оцем?...

ЧЕДА: Јесам, али с њим не вреди разговарати. Њега је тамо неки луди ветар убацио у министре, а није за то рођен. За министра се мора, брате, родити. Замисли, молим те, он хоће и да буде министар и да остане чист. Није – него још нешто! Ја му лепо кажем: „Ви не можете па не можете да ми дате обећани мираз, е па ево вам сад добра прилика: израдите ми један привредни зајам код Класне лутрије”. Ти привредни зајмови нити се употребљавају на привреду нити се враћају држави.

ДАРА: А шта он каже?

ЧЕДА: Вели: неће он да се прља, хоће да остане поштен човек.

ДАРА: Па то је лепо! Што му замераш?

ЧЕДА: Ама, то је лепо у теорији, али у пракси није.

ДАРА: Зар не умеш што друго да смислиш?

ЧЕДА: Па већ доцније, ако буде требало, смислићу ја још штогод, али најпре треба ово остварити.

ДАРА: Не остаје ти ништа друго него опет с мајком да разговараш.

ЧЕДА: Само кад би се с њом могло честито разговарати.

III

ПРЕЂАШЊИ, ЖИВКА

ЖИВКА (долази споља под шеширом а за њом један фотографски шегрт носи преко руке хаљину увијену у бели чаршав): Метни овде!

ШЕГРТ (остави хаљину преко столице).

ЖИВКА: Тако, сад можеш ићи!

ШЕГРТ (оде.)

ДАРА: Где си, бога ти, носила ту нову хаљину?

ЖИВКА: Фотографисала сам се; дванаест кабинет и једна велика за излог. А била сам и код зубног лекара. Је ли ме тражио ко?

ЧЕДА: Донете су визиткарте.

ДАРА: Забога, мајка, шта ће ти шест стотина?

ЖИВКА: Како шта ће ми? Толика фамилија, па морам сваком да дам за успомену и, иначе, потрошиће се то за три године. Је л' те, децо, а примећујете ли ви штогод на мени?

ЧЕДА: Ништа?...

ЖИВКА: А кад се насмејем? (Смеје се.)

ЧЕДА: Златан зуб.

ДАРА: Забога, мама, па теби је тај зуб био потпуно здрав.

ЖИВКА: Па био је здрав, дабоме.

ДАРА: Па што си навукла злато на њега?

ЖИВКА: Него! Какво је то питање? Зар госпа Драга има златан зуб, зар госпа Ната има два златна зуба, па чак и госпа Рокса протиница има златан зуб, а ја да га немам!

ЧЕДА: Па да, откуд има смисла то: министарка, а да нема златан зуб...

ЖИВКА: Па дабоме! Кад дође тако неко отменији у посету, па се у разговору насмејем, а мене чисто срамота.

ЧЕДА: Сасвим!

ЖИВКА: Не знам само, да л' би лепо стајало да и с десне стране направим један зуб?

ЧЕДА: То би лепо било због симетрије.

ЖИВКА: Нико ме на телефону није тражио?

ЧЕДА: Јесте. Неки др Нинковић.

ЖИВКА: Је л' рекô да ће доћи?

ЧЕДА: Јесте.

ЖИВКА: Баш добро!

ДАРА: Ко ти је то опет?

ЖИВКА: Секретар министарства спољних послова. Добро, дете, однеси, бога ти, ту хаљину, метни је у орман. Чекај, понеси и шешир. (Скида.) И онако имам са твојим мужем да проговорим реч-две.

ЧЕДА: Врло добро, и ја имам с вама да разговорим реч-две.

ДАРА (узме хаљину са столице и шешир па одлази).

IV

ЖИВКА, ЧЕДА

ЧЕДА (кад су остали сами): Ја сам се решио, мајка, да дефинитивно уредим ствар.

ЖИВКА: Врло добро, а и ја сам се баш решила да дефинитивно уредим ствар.

ЧЕДА: Ја сам, дакле, решио да ви још данас разговарате са оцем...

ЖИВКА: Чекај, чекај да ја прво теби кажем шта сам ја решила. Ја сам, видиш, драги мој зете, решила да узмем моју ћерку натраг.

ЧЕДА: Како да је узмете натраг?

ЖИВКА: Тако, да се ти лепо и љуцки извучеш из ове куће и да оставиш жену.

ЧЕДА: Како, молим вас?

ЖИВКА: Па тако, де, што се ишчуђаваш? Да напустиш жену и она тебе да напусти.

ЧЕДА: Тако. А зашто то, молићу?

ЖИВКА: Тако! Није она за тебе. Она је сада сасвим друго нешто него што је била кад си је ти узео за жену.

ЧЕДА: Је л' те? Гле, молим вас, ко би то рекô?!

ЖИВКА: И она сад може да нађе много болу прилику него што си ти!

ЧЕДА: Како, молим?... Реците то још једанпут.

ЖИВКА: Ама, шта се ти ту ваздан ишчуђаваш? Могу да нађем за њу бољу прилику, па ето ти.

ЧЕДА: Тако! Е, сад разумем!

ЖИВКА: Па нема ту, брате, шта да се буниш. Ево, размисли сам, шта си ти и ко си ти: једна обична вуцибатина...

ЧЕДА (увређен): Госпођо министарка!...

ЖИВКА: Ама, де, ми ово разговарамо пријатељски и фамилијарно, и ја теби то сасвим фамилијарно кажем да си вуцибатина. Јер, ето, шта си ти свршио – ништа. Нити имаш школе, нити знаш језике; трипут си досад отпуштан из службе. Зар није?

ЧЕДА: Дозволите...

ЖИВКА: Хоћеш да кажеш: кад си такав, што смо дали дете за тебе? Е па тако, видиш, закачио си се за њу, а ми тада нисмо били богзна шта, а девојка замакла у годинама а заћорила, па ето тако слудовасмо. Било што је било, шта ћеш му, али – ако се ствар може поправити, треба је поправити.

ЧЕДА: Ама, кога да поправите?

ЖИВКА: Тебе не, не бој се!... Него ствар... Зато сам ја и мислила да ми тебе најуримо.

ЧЕДА: Тако! А то сте ви смислили?

ЖИВКА: Ја, дабоме! Тебе да најуримо, а Дару да удамо као што јој приличи.

ЧЕДА: Диван план! Истина, рачун је направљен без крчмара, али свеједно. А шта би ви, госпођо министарка, рекли кад би вам ја рекао да не пристајем на све то?

ЖИВКА: Па ти, ако си паметан човек, и ако зрело размислиш, увидећеш и сам да је овако за тебе боље. Мгао би чак да добијеш класу, ако се лепо и фамилијарно споразумемо.

ЧЕДА: Ја не продајем жену за једну класу.

ЖИВКА: Па добро, де, кад си баш запео, нека буде две класе.

ЧЕДА: Ама, како ви то, као да смо на вашару? Молим вас, реците ви мени, мислите ли ви озбиљно све ово што говорите?...

ЖИВКА: Па озбиљно, дабоме! Овај зубни лекар, код кога сам намештала зуб, примио се за проводацију и већ је разговарао са човеком.

ЧЕДА: Ама, како то, код мене живог, па већ разговарате с човеком?

ЖИВКА: Бога ми, право да ти кажем, нећу ја за твоју љубав да испустим овако лепу прилику.

ЧЕДА: Гле'те, молим вас! А сме ли се бар знати ко је тај будући зет?

ЖИВКА: Почасни конзул.

ЧЕДА: Како?

ЖИВКА: Тако, почасни конзул Ни... Чекај, молим те. (Вади из ташне једно цедуљче и чита.) Почасни конзул Никарагуе.

ЧЕДА: Господе боже, ко вам је то опет?

ЖИВКА: Човек из дипломатије и онако од реда, као што и приличи једној министарској ћерки.

ЧЕДА: Е, то ми је мило! А шта је иначе тај Никарагуа?

ЖИВКА: Кој' Никарагуа?

ЧЕДА: Па тај ваш будући почасни зет!

ЖИВКА: Како шта је, па конзул!

ЧЕДА: Ама, почасни конзул. Не може се тек од тога живети. Ко је још од почасности живео? Он мора имати и неко занимање?...

ЖИВКА: Па иначе је кожарски трговац.

ЧЕДА: Уф, ала то нешто смрди!

ЖИВКА: Него као ти, што нити смрдиш нити миришеш. Како среће да си ти кожарски трговац.

ЧЕДА: Оно, како вашем Раки требају сваке недеље нова пенцета, било би доиста добро.

ЖИВКА: Гледај ти своја пенцета!

ЧЕДА: А је 'л' те, молим вас, смем ли знати како је име Никарагуи?

ЖИВКА: Ама, какав Никарагуа, убио те бог!

ЧЕДА: Па тај наш зет.

ЖИВКА: А, за њега питаш. Име му је Риста Тодоровић.

ЧЕДА: Дакле, Риста? Е, то је лепо, то је одиста лепо. А, велите, зубни лекар проводација?

ЖИВКА: Па јесте, он!

ЧЕДА: Слушајте, па поручите проводацији да дође к мени да проговоримо. Реците му, врло ћемо се лако споразумети, јер смо од истог заната, и ја знам да вадим зубе.

ЖИВКА: Ти?

ЧЕДА: О, те још како! Предњаке вадим по неколико одједанпут, а кутњаке по један, али кад један извадим, све остале заљуљам. Па зато баш и кажем, реците вашем зубном лекару нек дође к мени.

ЖИВКА: Није потребно, јер ствар је већ потпуно уређена. Данас ће већ доћи младожења на виђење са девојком.

ЧЕДА: Ама, којом девојком?

ЖИВКА: Па са твојом женом.

ЧЕДА: И доћи ће овамо Никарагуа да је гледа?

ЖИВКА: Разуме се!

ЧЕДА: Е, то је лепо! Слушајте, па треба казати девојци да се обуче. А, шта мислите, треба ли ја да се обучем?

ЖИВКА: Ама, шта ћеш ми ти? Удај се ти за твој рачун, ако ти треба, а нас остави на миру.

ЧЕДА: Сасвим, право кажете, ја ћу се удати за свој рачун! (Шчепа шешир.) Ја ћу вас звати у сватове! (Оде нагло.)

V

ЖИВКА (сама)

ЖИВКА (прилази телефону. Вади из ташне једну цедуљу на којој је записан дотични телефонски број): ...Је л' то централа?... Дајте ми, молим вас, (гледа у цедуљу) 5872... ало... је л' то фотограф Пешић?... Ви сте?... Овде је госпа Живка министарка. Је л' те, молим вас, нисам вас ни питала, кад ће бити готове слике?...Тако... а не може раније?... Ал' гледајте, молим вас, да испадне лепо. Највише ми је, знате, стало до тога, ако потражи који страни лист моју фотографију, па да буде лепо. Знате како је то за иностранство!...

VI

ЖИВКА, УЧИТЕЉИЦА, РАКА

УЧИТЕЉИЦА (матора девојка у сако-костиму, подшишане косе а наочари на носу. Она испада узбуђена из собе).

РАКА (долази за учитељицом).

УЧИТЕЉИЦА: Пфуј! Пфуј! Шокинг?!...

ЖИВКА: Шта је, забога?!...

УЧИТЕЉИЦА: Немогуће, немогуће, госпођо, радити са овим човеком. То је тако неваспитано и безобразно дериште, да ја просто не могу више да поднесем.

ЖИВКА: Али шта је, забога?

УЧИТЕЉИЦА: Изволите, питајте га. Мени је одвратно и да вам кажем шта је тај човек кадар да каже!

ЖИВКА (Раки): Говори! Шта си јој казао?

РАКА (он је обучен у бело морнарско одело са кратким ногавицама те му се виде гола колена): Баш ништа!...

УЧИТЕЉИЦА: Но! Е, то већ прелази све границе. Не бих никад иначе, ал' морам рећи, замислите, опсовао ми матер.

ЖИВКА: Несрећни сине, зар учитељици енглеског језика да псујеш матер?

РАКА: Нисам!

ЖИВКА: Јеси, несрећниче; јеси убио те бог да те не убије! И зашто да јој псујеш матер? Зар она тебе учи и васпитава, а ти да јој псујеш матер? Зашто, 'ајде кажи ми зашто?

РАКА: Па кад она мене тера да изговорим десет пута реч: „решонс лајзејшн”!

ЖИВКА: Па изговори!...

РАКА: Јест', изговори. Мислиш ти лако је то. 'Ајд нека она каже десет пута: „Туре буре ваља, була Туре гура; нити Туре буре ваља, нити була Туре тура!” 'Ајд' нека изговори то десет пута, па ево ја пристајем нека ми опсује и оца и мајку.

УЧИТЕЉИЦА: Пфуј!

ЖИВКА: Марш, стоко једна! Зар је за тебе васпитање! И ја још сирота хоћу да научи енглески да би се могао играти са децом енглеског конзула, а он, какав је, могао

би опсовати оца и самоме енглеском конзулу. Напоље, битанго, вуци ми се испред очију!...

РАКА (излазећи): Зар сам ја луд да крхам вилице са тим твојим енглеским језиком!? (Оде.)

ЖИВКА (учитељици): Извините, госпођице, молим вас. Дођите ви сутра опет.

УЧИТЕЉИЦА (буни се): Ах, немогуће је радити с тим човеком.

ЖИВКА: Ама, дођите ви само, а тај ће човек већ добити своје.

УЧИТЕЉИЦА: 'Адје! Службеница! (Одлази.)

VII

ЖИВКА, ДАРА

ЖИВКА (оде левим вратима): Даро! (Јаче.) Даро!

ДАРА (долази): Шта, Чеда отишô?

ЖИВКА: Да, отишао! Уредила сам ствар са њиме.

ДАРА: Е, како?

ЖИВКА: Саопштила сам му да је под данашњим даном разрешен дужности.

ДАРА: Какве дужности?

ЖИВКА: Па дужности мужа.

ДАРА: Ја те ништа не разумем. Откако си министарка, ти све неким званичним језиком говориш. Од чега си га разрешила?

ЖИВКА: Рекла сам му да од данас није више твој муж. Ето ти, је л' разумеш сад?

ДАРА: Како?!... А зашто?

ЖИВКА: Зато што се јавила једна врло лепа прилика за тебе.

ДАРА: Каква прилика, побогу, мајка?!.

ЖИВКА: Одлична. Човек од реда, као што ти и приличи. Почасни конзул Ни... не могу да се сетим чији је конзул; али за тебе је свеједно. Иначе, Риста Тодоровић, трговац.

ДАРА: Боже, мајка, па зар ја нисам удата!?

ЖИВКА: Јеси, ал' то ћемо да избришемо. Зар не видиш и сама да он није прилика за тебе? Нико и ништа, човек коме је једино занимање: зет.

ДАРА: Он је чиновник, мајка!

ЖИВКА: Море, какав чиновник! Час у служби, а час напоље. Јесмо ли трипут досад трчали за њега да га спасавамо? Него тако, заћорила си се, а ми попустили, па сад трљамо главу од бриге. Добро, што смо досад трпели, није нам се могло друкчије па смо трпели. Али сад, бога ми, може нам се, па не морамо више да трпимо.

ДАРА: Мама, забога, мама, шта ти говориш! А питаш ли ти, бога ти, мене: пристајем ли ја?

ЖИВКА: Па не питам те. Чекам да видиш најпре младожењу, па ћу онда да те питам.

ДАРА: Ама, оставите се ви младожење. Питајте ви најпре пристајем ли ја да напустим мужа.

ЖИВКА: Па кад није за тебе прилика.

ДАРА: А био је, је ли, прилика кад нисам била министарска ћерка?

ЖИВКА: Није ни онда.

ДАРА: За мене јесте.

ЖИВКА: А ти га увиј у памук па га метни под јастук и чувај га. Мени не треба, и да знаш, од данас није више мој зет.

ДАРА: Ал' је мој муж!

ЖИВКА: Тако ти бога, зар ти одиста не би напустила ту вуцибатину?...

ДАРА: Само у случају кад би знала да ме вара.

ЖИВКА: Па, вара те!

ДАРА: Ко то каже?

ЖИВКА: Па, мушко је, мора да вара жену. Тако је то од бога.

ДАРА: Кад бих то знала!

ЖИВКА: Е, па нек смо живи и здрави, па ћеш знати и то!

ДАРА: Догод се не уверим, не верујем, па ето ти!

ЖИВКА: Е па уверићеш се!

ДАРА (удари у плач): То није истина, то ви само тако кажете!

ЖИВКА: Гле сад, а што плачеш?

ДАРА: Није – него да се смејем после оваквог разговора. Плачем, дабоме да плачем. (Оде у собу плачући.)

VIII

ЖИВКА, АНКА, ПЕРА

АНКА (на вратима): Моли вас господин Пера писар да га примите.

ЖИВКА: Нека уђе!

АНКА (повлачи се и пропушта г. Перу).

ПЕРА ПИСАР (на вратима): Дозвољавате ли?

ЖИВКА: Изволите!

ПЕРА: Свратио сам само ако би госпођа министарка требала какве услуге?

ЖИВКА: Хвала. Засад баш ништа.

ПЕРА: И хтео сам да замолим госпођу министарку да ме не заборави. Ја ништа више не тражим него то да ме госпођа министарка не заборави.

ЖИВКА: Него, видиш, сад ми баш паде на памет! Ви знате мога зета?

ПЕРА: Како га не бих знао, познајем га врло добро.

ЖИВКА: Па лепо, да ли знате штогод онако ближе о њему? На пример: да ли има какву женску с којом је онако... како да кажем... па де, онако?...

ПЕРА: То не знам, госпођо!

ЖИВКА: Ама, како да не знате, то мушки међу собом морају знати.

ПЕРА: Извините, али ја не спадам у те мушке што међусобно знају те ствари.

ЖИВКА: Па ипак, морали би бар чути штогод?

ПЕРА: Верујте ми, госпођо министарка, нисам ни чуо, а право да вам кажем, ја и не верујем да је он такав.

ЖИВКА: Ама, немојте ви „не верујем да је такав”. А какав ће да буде него такав! Зар никад нисте чули ма шта тако о њему?

ПЕРА: Нисам, бога ми!

ЖИВКА: Не могу просто да верујем!

ПЕРА: Па право да вам кажем, госпођо: он је досад био само сиромашни чиновник, мала плата, а знате како је, женске коштају, па куд би ту сиромашан чиновник са малом платом, баш и кад би хтео?

ЖИВКА: Па то ви као да хоћете да кажете, кад чиновник има малу плату, мора да буде веран муж. Е, то није истина!

ПЕРА: Па не кажем мора, има их дабоме и са малом платом па се опет некако спомогну.

ЖИВКА: Како се спомогну?

ПЕРА: Боже мој, шта знам ја, ја нисам никад био та кав, ал' знам за друге... тако спомогну се.

ЖИВКА: Ама, како се спомогну?

ПЕРА: Па тако ето... Извините ме, незгодно ми је да говорим такве ствари пред вама.

ЖИВКА: Ама, говорите, де!

ПЕРА (снебивајући се): Па тако... на пример, ако у кући има младе служавке, или тако нешто... јер са малом платом...

ЖИВКА (удари се шаком по челу): Па разуме се! Видиш, никад се на то не би' сетила! Па, разуме се! Е, баш вам хвала, дали сте ми добру идеју.

ПЕРА: Ја сам срећан, само ако сам вам учинио услугу, ма какву услугу. Ви ме, је л' те, нећете заборавити?

ЖИВКА: Не брините!

ПЕРА: Ви сте упамтили моје име. Пера писар из административног одељења.
(Клањајући се, одлази.)

IX

ЖИВКА, АНКА

ЖИВКА (звони).

АНКА (долази): Молим.

ЖИВКА: 'Одите овамо, мало ближе! (Мери је зналачки од главе до пете.)

АНКА: Шта ме то, госпођо, тако посматрате?

ЖИВКА: Рећи ћу вам. Кажите ви мени, Анка, како ви онако стојите према мушкарцима?

АНКА: Боже мој, откуда ја знам како стојим!

ЖИВКА: Хтела сам да вас питам, да ли на вас онако лако натрче мушки?

АНКА: Па, како да вам кажем, госпођо, мушки су мушки, они натрчавају уопште лако.

ЖИВКА: Па јесте. И зато баш нешто мислим: ви би, Анка, могли да ми учините једну велику услугу, за коју би' вас ја богато наградила.

АНКА: Зашто не, госпођо! А какву услугу?

ЖИВКА: Па то... да натрчи мој зет на вас.

АНКА: Ију!...

ЖИВКА: Ама, оставите ви „ију”, него реците ми може ли то да буде?

АНКА: Али, забога, госпођо, откуда ја, нисам ја таква. Ју, како ви ружно мишљење имате о мени!

ЖИВКА: Е, ако ми то свршите, онда, да знате, имаћу лепо мишљење о вама.

АНКА: Ју, како би' ја то, ваш је зет жењен човек!

ЖИВКА: Па жењен, дабоме; да није жењен, не би' вам ја то ни говорила.

АНКА: Ја не знам, госпођо, да ли ви то мене кушате?

ЖИВКА: Ама, шта имам да вас кушам? Потребно ми је то, па ето ти. И да знате, Анка, ако ми то свршите, добићете две класе.

АНКА: Ју, какве класе?

ЖИВКА: Ама није, помела сам се. Добићете повишицу плате и натераћу мог мужа да вам из Класне лутрије да хиљаду динара на привредне циљеве.

АНКА: Ала би то лепо било!

ЖИВКА: А шта мислите, хоће ли он да натрчи?

АНКА: Па не знам, али знате како се каже: сви су мушки једнаки.

ЖИВКА: Па дабоме!

АНКА: Само, молим вас лепо, кажите ви мени да знам шта ви захтевате од мене, шта ја треба да радим, докле смем ићи?

ЖИВКА: Идите докле хоћете, шта се то мене тиче. За мене је главно да ви намамите мога зета у вашу собу и да га ја код вас затечем.

АНКА: Да га затечете? Ју, госпођо, ал' ја ту много рескирам.

ЖИВКА: Шта рескирате ког ђавола?

АНКА: Како да не, забога. Изаћи ће после да сам ја крива и све ће се на мене сручити.

ЖИВКА: То не брините ви, то је моја брига.

АНКА: А ништа више не тражите, само да дође у моју собу?

ЖИВКА: Оно, добро би било ако би могли да удесите да скине капут, да га затечем без капута.

АНКА: Само капут?

ЖИВКА: Па него шта још?

АНКА: Па то је бар лако, наложићу пећ.

ЖИВКА: Зар сад, априла месеца?

АНКА: Па баш зато! Дакле, ништа више не тражите него да дође у моју собу и да свуче капут?

ЖИВКА: То је довољно за мене.

АНКА: Ал' још једанпут да вас замолим, госпођо, да не испадне после као да сам ја преотимала мужа младој госпођи, па на мени да се скрхају кола.

ЖИВКА: Ама, казала сам вам, не брините.

АНКА: Ако се млада госпођа наљути на мене?

ЖИВКА: У овој кући једино ја имам права да се љутим и нико други.

АНКА: Па добро, најзад, ако је ваша воља...

ЖИВКА: А надате ли се да ћете успети?

АНКА: Боже мој, не би' вам то могла унапред рећи. Надам се, јер, знате како је, људи лакше попуштају но женске.

ЖИВКА: Само, разуме се, све то морате тако учинити да се не примети да је намерно. И још нешто: потребно је што пре, што је могуће пре.

АНКА: Рачунајте на мене, госпођо, што год могу учинићу.

ЖИВКА: Е, 'ајде, 'ајде, бога вам, па ми јавите.

АНКА: Хоћу, госпођо! (Одлази.)

Х

ЖИВКА, ВАСА

ЖИВКА (задовољно седа у фотелју).

УЈКА ВАСА (долази споља): Добар дан, Живка.

ЖИВКА: О, то си ти, Васо, откуда ти?

ВАСА: Како откуд ја? Па ко ће да ти дође ако нећу ја? Баш сад уз пут сретнем госпа-Виду, прија-Драгину свекрву, па ми вели: „А што сте се ви тако понели, господине Васо, зато ваљда што сте министарска фамилија!”

ЖИВКА: А шта имаш ти да се понесеш?

ВАСА: Е, па како шта имам! Ујак сам ти, најближи сам ти, па, дабоме, и мене због тебе чествују. Знаш ли, Живка, седимо тако у кафани, па ја устанем па кажем: „Одох ја мало до моје сестричине, министарке, на једну кафу!” А они око стола сви скидају капу: „Збогом господин-Васо!” – „Хоћемо ли се видети сутра, господин-Васо?” А мени, право да ти кажем, мило и онако пријатно ми као да ме неко голица по трбуху.

ЖИВКА: Па јест, може да буде пријатно!

ВАСА: Ама, откад ја чекам да неко из наше фамилије онако... како да кажем... да одскочи, брате, да се чује, да се види и да се прослави. Зар толика фамилија па нико, где би то било! Мислио сам пре да ће одскочити Јова поп-Арсин. Био је бистро дете и имао је онако нечег господског на себи. И сећам се баш, увек сам говорио: „Овај ће наш Јова далеко да дотера!” Али он, ето, оде на робију. – Па онда полагали смо велике наде и на Христину тетка-Дацину. Била је лепа и некако рођена за велику госпођу. И лепо је учила школе, али – помете се некако. Девети јој месец пао баш у време кад је требала да полаже матуру. И после тога готово да дигнем руке, кад једног дана – ти одскочи и ускочи у министарке. Алал јој вера, Живки, рекô сам мојој Кати. Кажем ја да неко из наше фамилије мора да оде високо.

ЖИВКА: Па јесте, само не видим шта има од тога фамилија што сам ја министарка?

ВАСА: Боже, Живка, како то говориш; па зар ти не мислиш мало да погледаш и на своју фамилију?

ЖИВКА: Како да погледам?

ВАСА: Тако, да је збринеш! Па зашто си постала министарка, ако нећеш своју фамилију да збринеш? Није да кажем да је то нека велика брига и да се не може. Никога немаш који би могао бити државни саветник, или владика, или тако нешто; него све тако нешто, ситне жеље, ситни захтеви, па је право, Живка, да их збринеш.

ЖИВКА: Таман, где ћу ја толико њих збринети!

ВАСА: Немој тако, Живка; слушај ти мене што ти кажем. Јер, упамти ово: нико те на свету не може тако оцрнити као фамилија; нико те на свету не може наградити и олајати као што може фамилија. Кажу: опасно је кад кога дочепају новине; море, какве новине, нису оне ни издалека тако опасне као фамилија. Зато, знаш, боље је добро са фамилијом. Па, напослетку, и ред је. Сваки министар збрине најпре своју фамилију, па тек онда државу. Па, напослетку, и преча му је фамилија од државе.

ЖИВКА: Ама, зар ти мислиш, бога ти, да ја целу нашу фамилију узмем на врат?

ВАСА (вади једну цедуљу): Па и нема нас баш тако много. Ево, ја сам направио и списак, па нема нас више од деветнаест.

ЖИВКА: Каквих деветнаест, побогу, Васо, па то читава војска! Кога си, бога ти, све уписао?

ВАСА (чита): Тетка Савка.

ЖИВКА: Е већ та тетка Савка, позајмила ми двеста динара па ми се овде попела. Вратићу јој тих двеста динара, па ето, то је доста за њу учињено.

ВАСА (чита): Прија Соја.

ЖИВКА: Њу бриши. Она је рекла за мене да сам алапача.

ВАСА: Па немој тако, Живка; то је рекла пре, док ниси била министарка, а сад, ево ја те уверавам, не би тако нешто за жива бога казала. А после и немој тако да мериш речи у фамилији. Ето, и ти си за мене пре рекла да сам кафански клуподер и лопужа, ал' видиш – ја то нисам примио к срцу. Нисам ти, истина, због тога долазио у кућу, али чим си постала министарка, ја сам први дојурио да ти честитам.

ЖИВКА: А кога си још записао?

ВАСА: Тетка Даца и њена ћерка Христина.

ЖИВКА: Је л' она што је положила матуру?

ВАСА: Јесте.

ЖИВКА: Па шта она хоће? Положила је испит, па нека јој је на здравље.

ВАСА (чита): Јова поп-Арсин.

ЖИВКА: То је онај с робије?

ВАСА: јесте. (Чита.) Пера Каленић.

ЖИВКА: Ко ти је то опет?

ВАСА: Ја га не познајем, али он каже да нам је род.

ЖИВКА (понавља у себи): Пера Каленић? Право да ти кажем, никад нисам чула да нам је неки Пера Каленић род.

ВАСА: Ни ја, Живка, али он вели: „Ујка-Васо, ми смо род”.

ЖИВКА: Ама, је л' то род откако сам министарка, или је и раније био?

ВАСА: Никад га раније нисам ни чуо ни видео.

ЖИВКА: Па добро, ујка-Васо, шта ти хоћеш сад са тим списком?

ВАСА: Па да их примиш, Живка.

ЖИВКА: Кога?

ВАСА: Па фамилију. Да их примиш да ти сваки каже своју жељу и да видимо шта може да се учини. Сви се жале како су ти долазили па нећеш да их примиш.

ЖИВКА: Ама, зар цео тај списак да примим? Па то ми треба десет дана само на то, а имам толико посла да немам кад ни честито да ручам.

ВАСА: А требало би да их примиш. Ако не може друкчије, а ја, ако хоћеш, да их скупим, па све наједанпут да их примиш. Ето то ако хоћеш?

ЖИВКА: Па то би још и могло. Само да се они не нађу увређени што ћу тако у гомили да их примим?

ВАСА: Ама, рећи ћу ја њима: за сад не може друкчије. А ти ћеш доцније, док одујми навала, да их призовеш кој' пут.

ЖИВКА: Па ето, нек дођу сутра по подне.

ВАСА: Добро, сутра! Е баш ти хвала, Живка. Не могу на миру да прођем од њих. Знаш, ја сам ти као најближи, па они све мене: Шта је, ујка-Васо, зар се Живки не може ни прићи? Окупили ме као да сам ја министарка. Одох, ево из ових стопа, да их обиђем и да им уречем састанак. Дакле, тако нека буде, за сутра?

ЖИВКА: Јесте!...

ВАСА: То је најбоље. Искупићу их ја све, целу фамилију, па ти учини све што можеш, а ако не можеш, а ти обећај: знаш како је, и обећање је кој' пут доста. Е, 'ајде, поздрави Дару и зета. Довиђења! (Оде.)

ХІ

ЖИВКА, НИНКОВИЋ

АНКА (пошто је Васа отишао, уноси карту).

ЖИВКА (чита): А, господин Нинковић? Нека изволи.

АНКА (пропушта Нинковића, а она се повлачи).

НИНКОВИЋ (испеглан, избријан, напудрован. На ногама беле камашне, на рукама рукавице, у рупи од капута цвет): Љубим руке, милостива! (Љуби јој руку.) Био сам слободан, на ваш позив...

ЖИВКА: Баш вам хвала! Изволите седите! Ја сам вас узнемирила...

НИНКОВИЋ: Велика част за мене!

ЖИВКА: Хтела сам да вас замолим за једну услугу.

НИНКОВИЋ: На мене можете, госпођо са поуздањем рачунати. Же сви ту та фе а вотр диспозисион!¹

ЖИВКА: Кажу да ви знате сва правила... како да кажем...

НИНКОВИЋ: Правила отменог друштва; л бон тон ди гран монд². О госпођо, отменост, то је готово атмосфера без које ја нисам кадар да дишем; отменост је моја природа.

ЖИВКА: Па, знате, ја сам обавезна да примам. Мислим, знате, да ступим у везе и са овдашњим страним посланицима, па бих желела да уведем у моју кућу отменост.

НИНКОВИЋ: То је лепо од вас и, верујте, добро сте учинили што сте се мени обратили.

ЖИВКА: Па, казали су ми.

НИНКОВИЋ: Госпођа Драга, док је била министарка, није хтела ни најобичнији корак да учини док се са мном не посаветује. Ја сам јој правио јеловник за вечере, мени де дине¹, по мојем је укусу наместила свој будоар, ја сам јој уређивао журеве, ја јој бирао тоалете. Ја имам, знате, један нарочито префињен укус. Ен гу парфе.²

ЖИВКА: Гле'те, молим вас, а ја баш сад мислим да правим једну вечерњу хаљину.

НИНКОВИЋ (посматра је зналачки): Gris pale, бело грао, које прелива у плавило ведрога неба, креп-де-шин, са нешто мало ружичастога, можда само оперважени рукав и ревер, или можда џепови у тону... Не знам, видећемо... Тек потребно је нешто ради нијансирања...

ЖИВКА: Ићи ћемо заједно код моје кројачице.

НИНКОВИЋ: Врло радо!

ЖИВКА: А шта ми још препоручујете као отменост?

НИНКОВИЋ: Ох, да... То је главно – се ла шоз пренсипалз.

ЖИВКА: Баш сам данас наместила златан зуб.

НИНКОВИЋ: То сте добро учинили, то је шик и даје шарм осмеху.

ЖИВКА: Изволите ви мени само рећи све што је отмено и шта би требало још учинити. Све ћу ја то учинити.

НИНКОВИЋ: Знате ли коју игру на картама?

ЖИВКА: Знам жандара.

НИНКОВИЋ: Ах!... Ви морате научити бриџ.

ЖИВКА: Шта да научим?

НИНКОВИЋ: Бриџ. Без бриџа се не да замислити отмена дама. Нарочито ви, имате намеру да призивате и дипломатски кор, а дипломатски кор без бриџа, то није дипломатски кор.

ЖИВКА (кобајаги убеђена): Па, да!

НИНКОВИЋ: Госпођа, разуме се, пуши?

ЖИВКА: Таман! Не могу чак ни дим да трпим.

НИНКОВИЋ: И то, госпођо, морате научити, јер без цигарете се не да ни замислити отмена дама.

ЖИВКА: Јух, бојим се угушићу се од кашља.

НИНКОВИЋ: Знате како је: отмености ради човек мора погдешто и да поднесе. Ноблес оближ. И још нешто, госпођо, ако ми дозволите само да вас питам?

ЖИВКА: Је л' то опет због отмености?

НИНКОВИЋ: Да, госпођо. Само, питање је... како да кажем... ви ми, је л' те, нећете замерити, питање је врло деликатно. Ин кестион ту та фе дискрет?2

ЖИВКА: Молим!

НИНКОВИЋ: Има ли госпођа љубавника?

ЖИВКА (изненађена и увређена): Како? Ју, па за какву ви мене држите?

НИНКОВИЋ: Ја сам вам унапред рекао да је питање врло деликатно, али, ако желите да будете отмена дама, ин фам ди монд1 ви морате имати љубавника.

ЖИВКА: Али ја сам поштена жена, господине!

НИНКОВИЋ: Екселан!2 Па то је баш оно што је интересно, јер кад непоштена жена има љубавника, то није више интересно.

ЖИВКА: Но, само ми још то треба.

НИНКОВИЋ: Ја вас уверавам, госпођо, да само тако можете бити отмена дама, дама од положаја, ин фам ди мон, ако играте бриџ, ако пушите, и ако имате љубавника...

ЖИВКА: Ју, тешко мени! 'Ајде за тај бриџ и за то пушење како-тако, али за тога љубавника...

НИНКОВИЋ: Питали сте ме и ја сам сматрао за дужност да будем искрен и да вам кажем. Разуме се, ваша је ствар како ћете поступити. Можете ви бити министарка и без бриџа и без цигарета и без љубавника и уопште без отмености.

ЖИВКА: Па добро, а госпођа Драга је л' она играла бриџ?

НИНКОВИЋ: Разуме се! Научила је!

ЖИВКА: И пушила је?

НИНКОВИЋ: Разуме се.

ЖИВКА: И... оно?...

НИНКОВИЋ: Да, госпођо, да, имала је и љубавника.

ЖИВКА (забављајући се, врло радознано): А ко је то био?

НИНКОВИЋ: Ја.

ЖИВКА: Ви? А је л' госпа Ната била отмена?

НИНКОВИЋ: Још како!

ЖИВКА: А ко је био њен?

НИНКОВИЋ: Опет ја.

ЖИВКА: Па, како то... ви то онако редом?

НИНКОВИЋ: Чим кабинет да оставку, и ја дам оставку.

ЖИВКА: А ви сте само док је особа на влади?

НИНКОВИЋ: Па да, госпођо! Док је госпођа министарка на влади, она мора бити отмена; чим није више на влади, не мора бити отмена.

ЖИВКА: Право да вам кажем, то ми никако не иде у главу.

НИНКОВИЋ: Међутим, ништа лакше од тога. Од свега што сам вам казао, бриц је најтежи. Јер, шта је пушење – искашљете се мало па готова ствар; а шта је љубавник – искомпромитујете се мало па готова ствар; али бриц је, верујте, врло тешка и компликована игра. Ен же комплике ме тре дистенге.¹

ЖИВКА: Али ја бих, господине, желела да останем поштена жена.

НИНКОВИЋ: Па останите, ко вам то брани!

ЖИВКА: Како то „па останите”, а овамо бриц? Зар да играм бриц, па да останем поштена?

НИНКОВИЋ: Зашто не?

ЖИВКА: Ама, није бриц. Нисам то хтела да кажем, него ми се, право да вам кажем, узмутило у глави па већ не знам шта говорим! Не иде то мени у главу што ви кажете, па ето ти!

НИНКОВИЋ: Видите, госпођо, ту није главно имати љубавника ради себе, већ ради света. Потребно је да се компромитујете, ако хоћете да будете отмена дама. Воала, са се л пренсип фундаментал!²

ЖИВКА: Али, како ви то мислите да се компромитујем?

НИНКОВИЋ: Потребно је већ на првоме, најскоријем журу, било код ове или оне даме, да постанете предмет разговора. Да једна дама, рецимо, дискретно шапне оној до себе: „Ко би то рекао за госпођу Живку?” – „Шта, забога?” – да запита друга дама. „Невероватно” – да одговори она прва – „али сам поуздано чула ... замислите госпођа Живка преотела је господина Нинковића од госпође Наталије!”

ЖИВКА: Па јес', тако ће да се шапуће.

НИНКОВИЋ: Али, врло је вероватно, госпођо, да ће бити и таквих који ће вас бранити. „Ох, ја то не верујем, то није могуће, ја познајем госпа-Живку, није она таква!” Е, видите, тима што вас бране ваља запушити уста.

ЖИВКА: Како? Запушити уста онима који ме бране?

НИНКОВИЋ: Разуме се! Њима треба запушити уста. Рећи ћете: како? Врло просто и једноставно. Д'ин маниер бјен семпл!¹ Ви морате уложити сав свој труд код мога министра да ми да класу, да ми што пре да класу. Истина, мој министар ће вам казати: па он је добио класу пре два месеца, али ви му реците: то је било под старом владом а потребно је и под овом да добије класу. Рећи ћете: а зашто? Зато, госпођо,

што би то најбоље запушило уста онима који би покушали да вас бране, а кад њима запушите уста, онда ће се шапутати на све стране.

ЖИВКА: Па је л' то само да се шапуће и ништа више?

НИНКОВИЋ: Се са! То је сасвим довољно! Се сифизан!2

ЖИВКА (размишља). Ако је само да се шапуће!... А је л' те, молим вас, то је онако, само за свет да будем непоштена, а за себе да будем поштена?

НИНКОВИЋ: Зашто не? Може и тако. Са ва оси.1

ЖИВКА: Чудновата та отменост! Бива да су жене за свет поштене а за себе непоштене, а ово сасвим наопако! Па добро, је л' ви и мој љубавник да будете?

НИНКОВИЋ: То је, госпођо, ствар вашег укуса, ствар ваших... како да се изразим, ин кестион д во сантиман ентим!2... Само, ако ме питате за савет, боље вам је узети некога који је већ испрактициран.

ЖИВКА: Ама, како испрактициран?

НИНКОВИЋ: Па, рецимо, ја знам већ све начине да вас врло брзо компромитујем; па онда ја знам толико ствар да развијем и да јој дам једну нарочиту форму, ин форм спесиалз, да на крају крајева и ви сами почнете о себи рђаво да мислите и најзад, – е са се ла шоз пренсипал4 – чим кабинет да оставку, ја умам да појмим да ми је дужност да и ја дам оставку. Уосталом, можете се распитати о мени, па ћете, у то сам уверен, добити само најповољније информације.

ЖИВКА: О, луди, шта ме снађе! Да сам јуче умрла, то не би' данас доживела.

НИНКОВИЋ: Да, али да сте јуче умрли, ви не би данас били госпођа министарка.

ЖИВКА: И то је истина! (После размишљања.) Па добро, како ви то мислите?

НИНКОВИЋ: Боже мој, ствар је врло проста. Се семпл ком ту!1 Што се тиче брица, ту се морате, вежбати; што се тиче пушења, и ту се морате вежбати, а што се тиче љубавника, ту немате шта да се вежбате.

ЖИВКА: Ама, како ви мени „немам шта да се вежбам”? Мени то изгледа као да ви нешто ружно мислите.

НИНКОВИЋ: Најбоље би видели, госпођо, како ја мислим све то да изведем ако одмах пређемо на ствар.

ЖИВКА(престрашено): На коју ствар?

НИНКОВИЋ: Ево како мислим: бриц, на пример, можете од сутра почети да учите. Што се тиче пушења, можете се сад већ одмах послужити. (Вади табакеру и нуди јој.) А што се тиче љубавника, и ту...

ЖИВКА: И ту се могу одмах послужити. Ама, ви мени нешто много увијате, па ће на крају крајева да испадне као да сам ја непоштена жена.

НИНКОВИЋ: Пардон, мил фоа пардон!2 Ја не прелазим границу савета које сам дужан дати вам, ако ви још увек на њих полажете. Ако у тим саветима има чега неугодног за вас, ја сам увек готов да ретерирам. Ви сте желели да вас упознам са правилима отмености...

ЖИВКА: Па јесте!... видим и сама, нисте ви криви; само знате како је...

НИНКОВИЋ (дичући се): Могу ли сматрати, госпођо, да су дали моји савети излишни?

ЖИВКА: Ама, чекајте, де! Видим ја да то мора да буде, није да не видим, али знате како је... није то лако бацити образ под ноге.

НИНКОВИЋ: Како год ви желите.

ЖИВКА: Добро. 'Ајде од сутра, рецимо, да почнемо бриц да учимо. А за цигарету, ето, дајте ми. (Узме је и ставља на сто.)

НИНКОВИЋ (одмах нуди): Молим!

ЖИВКА: А за оно... је л' не може то малко да почека?

НИНКОВИЋ: Ако немате храбрости, најбоље је и не мислити на то.

ЖИВКА: О, брате!... Напоследку шта ћу му, кад мора да буде, нека буде! Ето, сматрајте да сте од данас уведени у дужност.

НИНКОВИЋ: Какву дужност?

ЖИВКА: Па... то... као љубавник.

НИНКОВИЋ: Молим (Љуби јој нежно руку.) Уверевам вас да ћете бити задовољни.

ЖИВКА: Па сад већ како му бог да. Кад је отмено, нек је отмено!

НИНКОВИЋ: Још једно питање. Желите ли да вам пишем љубавна писма или не?

ЖИВКА: Каква љубавна писма?

НИНКОВИЋ: Па тако. Има госпођа којима то чини нарочито задовољство да сваки дан добију мало, ружичасто писамце пуно љупких речи.

ЖИВКА: Ето ти сад! Никад ја то у животу нисам добила.

НИНКОВИЋ: Се ком ву вуле.¹ Како желите, ја стојим на расположењу.

ЖИВКА: Напишите ми баш једно да видим како је то, па ако ми се допадне, ја ћу вам наручити још неколико.

НИНКОВИЋ: Молим. Чим стигнем у канцеларију. За десет минута имате љубавно писмо. (Хоће да пође.) А сад, вашу ручицу, драга пријатељице! (Пољуби јој руку.) Ма шер ами!¹ (Полази и са врата баца јој пољубац.) Папа! Па-па!...

XII

ЖИВКА, АНКА

ЖИВКА (остаје запрепашћена и гледа глупо час на врата на која је Нинковић отишао, а час у публику, као да би хтела рећи: „Видите ли ви шта ово мене снађе?“).

АНКА (долази споља. Она је обукла другу, лепшу халину): Госпођа је сама?

ЖИВКА: Па јесте, сама...

АНКА: Ви, госпођо, изгледате тако нешто збуњени... преплашени, шта ли?

ЖИВКА: јесте, преплашила сам се... Ђаво ће ме знати шта ми је. Није то лака ствар, Анка, бити министарка! Нисам ни ја знала да је то тако тешко. Идем да прилегнем, да се одморим, јер ми се завртела глава. (Полазећи.) А ви баш ништа?

АНКА: Ево видите, обукла сам чак и другу халину.

ЖИВКА (окрене се на собним вратима): Па-па! Папа!

XIII

АНКА, ЧЕДА

АНКА (гледа за њом изненађена. Затим прилази огледалу и, квасећи прсте на уснама, дотерује обрве и удешава фризуру).

ЧЕДА (долази споља): Е, а шта ви ту на огледалу радите?

АНКА (кокетно): Па дотерујем се, господине!

ЧЕДА: Е, ако, ако!

АНКА: Па, забога, млада сам, треба ваљда и ја да се коме допаднем?

ЧЕДА: Разуме се!

АНКА: Господин, на пример, није никад ни обратио пажњу на мене.

ЧЕДА: Ама, шта ја имам да обратим пажњу на вас?

АНКА: Боже мој, па мушко сте!

ЧЕДА: Знам ја да сам мушко, само...

АНКА: А знате већ како се каже: мушки су сви једнаки.

ЧЕДА: Тако је, Анка, само ви морате знати да сам ја честит човек.

АНКА: Па мени су ти честити људи највише и досадили у животу.

ЧЕДА: То вам верујем. Ал' ја, знате, нисам баш потпуно честит.

АНКА (врло кокетно): То би' и ја рекла. (Подмеће му се.)

ЧЕДА: Хм! Хм! (Помилује је.) Ви сте, Анка, данас нешто необично расположени према мени.

АНКА: Сањала сам вас, јаој, да знате како сам вас лепо сањала!

ЧЕДА: Знате шта, Анка, ви ћете ми тај сан доцније испричати, сад сам моментано у таквим приликама да ми је јава преча од снова. Него, дедер ви, душо моја, видите је ли ту гдегод моја жена. Хтео бих да разговарам с њом.

АНКА: Хоћу, само, је л' те пристаћете да вам испричам сан?

ЧЕДА: Разуме се!

АНКА (полазећи): Верујте, врло је интересантан сан. (Оде.)

XIV

ЧЕДА, ДАРА

ЧЕДА (гледа за њом): Хм!

ДАРА (долази). Где си, бога ти?

ЧЕДА: Ја? Код адвоката.

ДАРА: Шта ћеш код адвоката?

ЧЕДА: Ишао сам да га питам: постоји ЛИ какав закон по коме се удате жене могу удавати!

ДАРА: То ниси морао ни да питаш.

ЧЕДА: Како да нисам морао? Зар теби ништа није саопштила твоја мајка?

ДАРА: Јесте, па шта?

ЧЕДА: И је л' ти казала да треба да постанеш госпођа Никарагуовица?

ДАРА: Зар ти, бога ти, узимаш ту ствар тако озбиљно?

ЧЕДА: Па како да је не узимам озбиљно кад ће тај Никарагуа доћи сутра да те гледа?

ДАРА: Може он мене гледати колико хоће, питање је хоћу ли ја њега гледати.

ЧЕДА: Па добро, шта си ти казала мајци кад ти је говорила о удаји?

ДАРА: Рекла сам јој да сам удата, да имам мужа, и да га не мислим напуштати.

ЧЕДА: А шта ћеш да кажеш њему?

ДАРА: Коме њему?

ЧЕДА: Па Никарагуи?

ДАРА: Рећи ћу му то исто.

ЧЕДА: Сасвим! Она то мисли тако, ако је министарка, да па издаје наредбе: да се мој зет разреши од досадање дужности зета и упути на рад... Баво би је знао где би ме

на рад упутила. Она мисли то може тако: да смењује зетове и поставља. Е па, брате, не иде то тако!

ДАРА: Ја никако још не могу да верујем да она то озбиљно мисли.

ЧЕДА: Ама, озбиљно, кад ти кажем. Проводација је већ свршио са младожењом, све је уређено! А знаш ли, молим те, ко јој је проводација?

ДАРА: Не знам!

ЧЕДА: Зубни лекар, онај што јој је намештао златан зуб, И то тако, она оде код зубног лекара, седне у ону гвоздену фотељу: „Молим лепо, ја сам дошла да ми промените зуб и да ми промените зета!” Хвала лепо! И ако она почне тако, може још доћи зубноме лекару и рећи: ја сам, знате, дошла да ми пломбирате зета.

ДАРА: Боже, Чедо, шта говориш којешта!

ЧЕДА: Ама, може, брате, све је она кадрала! Видиш да је сасвим изгубила памет откако је министарка.

ДАРА: Не може она ништа кад ја нећу.

ЧЕДА: А ти си сигурна за себе, је ли?

ДАРА: Све дотле док се не бих уверила да ме вараш.

ЧЕДА: Ја? Откуд ти сад то?

ДАРА: Мајка ми је казала да ће ме уверити.

ЧЕДА: Ето, ето, кажем ја да ће она мене још да пломбира. Кажем ја теби, а ти ми не верујеш.

XV

МОМАК ИЗ МИНИСТАРСТВА, ПРЕЂАШЊИ

МОМАК: Једно писмо за госпођу Поповићку, министарку.

ЧЕДА (немарно): Дајте овамо.

МОМАК: Наређено ми је да писмо предам госпођи у руке.

ДАРА: Онда идем да пошљем мајку.

ЧЕДА: А ја ћу се радије склонити да се не сретнемо више.

ДАРА (оде лево).

ЧЕДА (оде десно).

XVI

ЖИВКА, МОМАК

ЖИВКА (после врло кратке паузе): За мене писмо?

МОМАК: Да, госпођо, од секретара, господина Нинковића.

ЖИВКА (пријатно изненађена): Ах! (Узима мало ружичасто писмо и мирише га, те јој се задовољство изражава на лицу.) Хвала!

МОМАК (поклони се и одлази).

XVII

ЖИВКА, затим СВИ УКУЋАНИ

ЖИВКА (најпре се слатко и детињасто смеје, отвори писмо, седа у фотељу да га чита, али се у томе тренутку сети и оде до стола те узима ону цигарету коју је оставила кад је узела од Нинковића. Седа поново у фотељу, припаљује цигарету и почне читати писмо држећи ово у левој а цигарету у десној руци. После првога дима, који је повукла, закашље се страховито, тако да свиче целу кућу. Из разних врата... са разних страна дојуре ДАРА, ЧЕДА, РАКА, АНКА и сви се скупе око ње да је поврате од кашља. Дара је ухвати за десну руку, у којој је цигарета, а Чеда за леву, у којој је писмо. Анка је лупа по леђима, а Рака јој силом налива чашу воде у уста. Чеда, држећи њену леву руку, у којој је писмо, прилази и чита писмо не водећи рачуна о невољи Живкиној. Приликом читања на његовоме се лицу оцртава пакост и задовољство).

Завеса

ЧИН ТРЕЋИ

Иста соба као и у претходном чину.

I

ПЕРА, АНКА

ПЕРА (стоји код врата из којих је дошао споља, са шеширом у руци, очекујући Анку, која је отишла у леву собу да га пријави).

АНКА (долази после извесне паузе): Госпођа министарка је јако заузета, не може да вас прими.

ПЕРА: Хвала лепо, љубим руке госпођи министарки. Уосталом, није ни потребно да губи своје драгоцено време због мене. Будите само добри па реците госпођи министарки да сам је хтео умолити само то да ме не заборави.

АНКА: Рећи ћу, господине.

ПЕРА: Ви знате моје име?

АНКА: Да, господин Пера, писар.

ПЕРА: Не само Пера писар, већ реците: Пера писар из административног одељења.

АНКА: Рећи ћу тако.

ПЕРА: Молим вас, тако реците. Збогом! (Одлази.)

II

АНКА, ВАСА

АНКА (одлази одмах на огледало).

УЈКА ВАСА: Добар дан. Је ли госпођа код куће?

АНКА: Јесте.

ВАСА: Уосталом, за мене је важније да ли је зет Чеда код куће. Имам с њим да свршим један посао, по наредби госпођиној.

АНКА: Гле, а и ја имам с њим да свршим један посао по наредби госпођиној.

ВАСА: Па ваљда није и теби и мени поверила једно исто?

АНКА: Је л' треба да свуче капут?

ВАСА: Ко?

АНКА: Господин зет.

ВАСА: Какав капут, брате?

АНКА: Онда је то друга ствар коју ви имате.

ВАСА: А је ли он код куће?

АНКА: Јесте!

ВАСА: Зовни га, молим те!

АНКА: Одмах! (Оде.)

III

ВАСА, ЧЕДА

ВАСА (види на столу кутију са цигаретама, вади и трпа у своју табакеру).

ЧЕДА: Добар дан, ујаче! Звали сте ме?

ВАСА: Да, имам с тобом важан разговор.

ЧЕДА: Је л' то ви као изасланик госпође министарке?

ВАСА: Није као изасланик, него као ујак. Зар јој нисам ујак?

ЧЕДА: Јесте!

ВАСА: Е па?

ЧЕДА: Шта је то, дакле, тако важно што, у име ваше сестричине, имате да разговарате са мном?

ВАСА: Теби је познато већ шта намерава Живка са Даром. Мораш и сам признати, мајка је, а има то једно женско дете, па мора мислити на то како ће да је збрине.

ЧЕДА: Како да је збрине?

ВАСА: Па тако, да је збрине. Ти видиш и сам, паметан си човек. Дара није више дете, прешла је, откада, двадесету годину па време је да се мисли на њену удају.

ЧЕДА: Ама, каква удаја, побогу човече! Па зар није она већ две године удата за мене?

ВАСА: Јесте, не кажем да није. Видиш, ја сам такав карактер да никад нећу рећи да није оно што јесте. Само...

ЧЕДА: Шта само?

ВАСА: Ми ту удају не рачунамо.

ЧЕДА: Како не рачунате?

ВАСА: Па тако, брате. Играмо, рецимо, ја и ти табланета, је ли? Одиграмо једну партију, а ја ти кажем: знаш шта, Чедо, 'ајд ову партију да не рачунамо, него да почнемо испочетка.

ЧЕДА (прави се узбуђен): А, тако?!...

ВАСА: Па тако, дабоме!

ЧЕДА: И ова партија табланета што је играм ја већ две године не вреди ништа?

ВАСА: Узми сунђер, укваси га и избриши таблу, ето ти! Разумеш ли ме сад?

ЧЕДА: Разумем, како да не разумем!

ВАСА: Па ето, то сам, видиш, хтео с тобом да разговарам. Ти си, брате, паметан и онако разборит човек, па ћемо се лако споразумети.

ЧЕДА: Ја се надам.

ВАСА: Прво и прво, кажи ти мени, брате, шта ће теби жена? Кад зрело размислиш, видећеш и сам да ти то није тако потребна ствар. Разумем да кажеш: треба ми кућа – добро; или рецимо: треба ми зимски капут. Све то разумем, али: треба ми жена, то, право да ти кажем, не могу да разумем.

ЧЕДА: Па јест што кажете.. У вашим годинама.

ВАСА: Море, док сам био млађи, још мање ми је требала.

ЧЕДА: И то је истина.

ВАСА: Па дабоме да је истина и зато, видиш, питам ја тебе као паметног човека: шта ће теби жена?

ЧЕДА: Сасвим, сасвим, није ми потребна.

ВАСА: Дабоме да није.

ЧЕДА: Право кажете. Једино, питам ја вас, ујка-Васо, да ви мени објасните: шта ће Никарагуи жена?

ВАСА: Каквом Никарагуи?

ЧЕДА: Па ономе што треба да узме моју жену. Видите, ја се само питам: шта ће њему жена?

ВАСА (мало у забуни): Њему? Па како да ти кажем: има, знаш, људи који узимају и оно што им не треба. Има таквих људи.

ЧЕДА: Има!

ВАСА: Али, ти, дабоме, ти ниси Од тих људи. Ти си паметан човек и, ако хоћеш да ме послушаш, најбоље је, брате, да оставиш жену. Не треба ти жена, је ли – то и сам кажеш; е, па кад ти не треба, ти је остави. Ето, видиш, то сам имао, у име Живкино, да те питам: хоћеш ли да је оставиш или нећеш?

ЧЕДА: Дакле, то је све што сте имали, у име госпаЖивкино, да ме питате?

ВАСА: То и ништа више!

ЧЕДА: Е, па реците госпа-Живки да нећу да је оставим.

ВАСА (изненађен): Нећеш? Е, јеси ли чуо, томе се нисам надао од тебе. Ја сам тебе, брате, сматрао за паметна човека. А, чекај, нисам ти још ни казао све. Казала ми је Живка још и ово: ако лепим оставиш жену, ти ћеш, пријатељу, добити као награду класу. Замисли, добићеш класу! И ето, видиш, имаш да бираш шта више волиш: жену или класу?

ЧЕДА: Ја бих највише волео жену с класом.

ВАСА: Роткве теби стругане, ти хоћеш лубендињу?

ЧЕДА: Чекајте, нисам вам све ни казао. Још више бих волео жену са две класе.

ВАСА: Уха! Па ти, ако тако потераш да лицитираш, можеш ми још рећи да би волео две жене са четири класе. Не бива то, пријатељу! Што не бива, не бива! Него, слушај ти мене, па лепо зрело размисли. Видиш; жену можеш увек да добијеш, а класу, богме, не, а сваки паметан човек гледа да шчепа најпре оно до чега се теже долази. Зар не? Па онда ти си, брате, и практичан човек, ти се нећеш заносити теоријама. Јер, кад зрело размислиш: жена – то је теорија, а класа – то је, брате, пракса. Је ли тако?

ЧЕДА: Слушајте, ујка-Васо, ја сам вас слушао од почетка до краја и чуо сам све што сте имали да ми кажете... Ја вас, ујаче, необично ценим и поштујем, па зато ћу према вама бити искрен и рећи ћу вам, разуме се у поверењу, на што сам се одлучио. Ја сам се дакле решио: ономе зубном лекару, проводацији да саспем зубе у грло; Никарагуи да одрежем уши, а вама, драги ујаче, да разбијем нос!

ВАСА: Чедо, синко, ти ме изненађујеш, јер не увиђам да мој нос има ма какве везе са целим тим питањем.

ЧЕДА: А ви онда немојте га гурати у послове који вас се не тичу.

ВАСА: Лепо, лепо, ево ја се, убудуће, нећу мешати. Само онда немој да пожалиш ако ти се деси штогод што не желиш.

ЧЕДА: А и на то сте помишљали?

ВАСА: Нисмо помишљали, али знаш како је, најближи сам Живки, па кога ће да запита за савет ако неће мене? А ја јој, као човек који има искуства за те ствари, кажем: „Знаш шта, Живка, премести ти ту битангу у Ивањицу па да видиш кад врисне”.

ЧЕДА: То сте јој, дакле, ви саветовали?

ВАСА: Е, па ко би други, она се тога не би сетила.

ЧЕДА: Па добро, ујаче, онда купите ви још данас фластер за нос, а ја ћу да спремим куфере да путујем са женом у Ивањицу.

ВАСА: Кад би Дара била луда па да иде: отац јој министар, а она да иде у Ивањицу.

ЧЕДА: Слушајте ви, господине! Идите зовите овамо вашу сестричину, госпођу министарку, да пречистимо већ једном тај рачун.

ВАСА: Е, то не може! Пре свега, наредила ми је Живка да ти саопштим да она од овога тренутка тебе не сматра за свога зета; с тобом не жели више ни да разговара као са зетом и, ако имаш што с њом, можеш доћи само као странац, поднети преко млађих визиткарту и молити је да те прими – и само званично да разговараш са њом.

ЧЕДА: Тако је поручила? Није ли вам казала треба ли да метнем и цилиндер?

ВАСА: И цилиндер, дабоме.

ЧЕДА: И рукавице, извесно?

ВАСА: Разуме се, и рукавице.

ЧЕДА: Врло добро, онда реците јој идем да се обучем па ћу јој се јавити. (Оде.)

IV

ВАСА, ЖИВКА

ВАСА (врти главом, незадовољан опасношћу која њему лично прети и гунђајући пипа се за нос. Затим узима са стола цигарету, ставља је у муштиклу и припаљује).

ЖИВКА (на вратима): Васо!

ВАСА: 'Оди, 'оди овамо!

ЖИВКА: Оде ли?

ВАСА: Оде!

ЖИВКА (излази): Шта каже, бога ти?

ВАСА: Шта каже? Ништа! Е, јеси чула, Живка, баш сам му паметно говорио, веруј, да је други човек, преломио би се, али оно је, брате, арумски тврдоглаво.

ЖИВКА: Дакле, неће лепим?

ВАСА: Ни да чује! Он чак прети неким одрезивањем ушију, сасипањем зуба у грло и разбијањем носева. Мени чак препоручује да још данас набавим фластер, јер ова последња претња односи се на мој нос.

ЖИВКА: Е, па кад неће лепим, окренућемо и ми дебљи крај.

ВАСА: И то сам му казао.

ЖИВКА: Тражићу још данас да га преместе у Ивањицу.

ВАСА: И то сам му казао.

ЖИВКА: Па шта вели?

ВАСА: Ићи ће он и у Ивањицу, али ће повести и жену.

ЖИВКА: Роткве му стругане!

ВАСА: И то сам му казао.

ЖИВКА: Шта?

ВАСА: Па то: роткве њему стругане.

ЖИВКА: Мисли он да му ја не умем и ту доскочити. Умесила сам ја њему колач, само чекам да Анка наложи пећ па да му испече колач. Окренуће Дара од њега главу и никад га више неће погледати. Видећеш већ и чућеш, ако бог да, још данас. А јеси ли му казао да га више не сматрам за зета?

ВАСА: И то, и рекао сам му да само званично може к теби доћи ако има што.

ЖИВКА: Добро си му казао.

ВАСА: Слушај, Живка, ја сад треба да доведем фамилију.

ЖИВКА: Опет ти са фамилијом!

ВАСА: Па рекао сам им јуче да се у овај сат сви скупе код тетка-Савке да их заједно доведем. Није ред да их преварим.

ЖИВКА: Па добро, де, доведи их већ једанпут, и ту бригу да скинем с врата. Само, молим те, да ми се не баве много, јер знаш да данас има нови зет да нам дође на виђење.

ВАСА: Не брини ти, казаћу им ја већ да буду краћи. (Оде.)

V

ЖИВКА, АНКА

ЖИВКА (кад остане сама, звони).

АНКА (долази). Молим!

ЖИВКА: Шта радите ви, забога, Анка? Ви ми много нешто отежете, као да је то бог-те-пита какав тежак посао домамити мушког у собу.

АНКА: Па није тежак посао, не кажем да је тежак, али знате како је, треба имати прилике, а пуна кућа, па никако да ухватим господина насамо.

ЖИВКА: Слушајте, Анка, мени би требало, ако је могуће, још данас да се то сврши.

АНКА: Па добро, госпођо, онда да почнем мало сасвим отворено. Ја сам, знате, почела онако издалека.

ЖИВКА: Ама, како издалека? Почните ви то изблиза, те се ствари изблиза боље свршавају.

АНКА: Добро, госпођо!

VI

ЖАНДАРМ, РАКА, ПРЕЂАШЊИ

ЖАНДАРМ (улази, водећи за руку Раку, који му се отима): Молим покорно, госпођо министарка, господин члан је наредио да доведем овога...

ЖИВКА: Несрећниче, ти си опет нешто урадио.

ЖАНДАРМ: Молим покорно, госпођо министарка, ударио је песницом по носу сина енглеског конзула и псовао му оца, па господин члан...

ЖИВКА: Шта кажеш?!...Ју, ју, ју, шлаг ће ме стрефити. Анка, Анка, брзо чашу воде.

АНКА (отрчи).

ЖИВКА: Разбио му нос, псовао му оца... сину енглеског конзула. Господ те убио да те не убије! Разбојниче, ти ћеш ме убити, ти ћеш ме живу сахранити!

АНКА (доноси јој чашу воде).

ЖИВКА (пошто испије воду): Да доживим да ми полиција доводи разбојника у кућу. Ју, ју, ју, ју... Анка, склони ми га испред очију.

АНКА (приђе и узме га од жандарма).

ЖАНДАРМ: Ја могу ићи?

ЖИВКА: Можеш, војниче, и кажи господину члану: ја ћу већ... реци му, све ћу му кости поразбијати.

ЖАНДАРМ: Разумем! (Салутира и одлази.)

VII

ПРЕЂАШЊИ, без ЖАНДАРМА

ЖИВКА (Раки): Шта си урадио, црни сине, говори шта си урадио?

РАКА: Ништа!

ЖИВКА: Ама, како ништа кад си разбио нос сину енглеског конзула! И 'ајде што му разби нос, напоследку – омакне се песница, па деси се, али што му опсова оца?

РАКА: И он је мени!

ЖИВКА: Није истина, не уме он то, он је васпитано дете.

РАКА: Опсовао ми је. Ја му лепо кажем: „Склони ми се с пута или ћу да те хакнем”, а он мени: „Олрајт!” а „олрајт”, то значи на енглеском језику да ми псује оца.

ЖИВКА: Није истина.

РАКА: Јесте, ја сам то учио у лекцији.

ЖИВКА: Па кад је он теби казао „олрајт”, што ниси и ти њему казао „олрајт”?

РАКА: Е, не би ме разумео. А после, не бих ја, него ја њему сасвим учтиво кажем: „Куш, свињо једна!” А он мени опет: „Олрајт!” Е, нисам онда могао више да се уздржим, него га хакнем по носу и опсујем и ја њему оца.

ЖИВКА: Несрећниче један, знаш ли ти да је то енглески отац? То није наш отац па да га опсује ко стигне, него је то енглески отац! Ју, ју, ју, господе боже, шта ћу с њим! Води ми га, Анка, испред очију, јер ћу га рашчупати као пиле. Склони ми га испред очију!

АНКА (одводи Раку).

VIII

ЖИВКА (сама)

ЖИВКА (на телефону): Ало... централа? Молим Министарство спољних послова... Је ли то Министарство спољних послова? Да!... Молим вас да се позове на телефон г. Нинковић, секретар... Да!... Реците, зове га госпођа Живка министарка. (Пауза.) То сте ви, господине Нинковићу (Пауза.) Тако! Дакле, потписано је... Е, па честитам вам унапређење. Видите, дакле, да сам одржала реч. Али морам вам рећи да није ишло баш тако глатко. Бунио се ваш министар, каже: добили сте класу пре три месеца. Али сам ја наваљивала и нисам му никако дала мира, па сам чак натерала и свог мужа те га је он окупио. Да, да, и он га је окупио. (Пауза.) Него, знате шта, друго сам нешто хтела да вас замолим. Овај мој несрећник, онај мали гимназиста Рака, био је данас на игралишту, са децом енглеског конзула. Ја сам га нарочито послала, јер, знате, он сад припада томе друштву... Да! Па замислите, разбио нос сину енглеског конзула и опсовао му оца. (Пауза.) Па да, увиђам и ја сама да је то врло незгодно, али, шта ћу, не могу из ове коже. Та како казнити, нећу га казнити, него ћу га испребијати, али је мени главно да се некако заташка ствар код енглеског конзула, да се он не љути. Па то сам хтела да вас умолим, да одете ви до њега, у име моје, и да му кажете: нека не узме ствар озбиљно, деца кô деца! (Пауза.) Е, па шта друго могу да му кажем? Ја мислим, он је паметан човек, неће ваљда дозволити да се две државе заваде због једног носа; а што му је псовао оца, реците да то у нашем језику не значи ништа ружно, то је као кад би се енглески казало „добар дан”. И уопште, реците му да је то наш народни обичај да псујемо оца једно другом. Па дабоме! 'Ајде, молим вас, па отидите одмах а дођите затим да ми јавите шта сте урадили. Како?... А... па-па? – Па добро, нек вам буде и па-па, само молим вас свршите ми то. Довиђења! (Оставља слушалицу.)

IX

АНКА, ЖИВКА

АНКА (долази хитно): Госпођо, онај хоће опет да иде.

ЖИВКА: Ама, ко?

АНКА: Рака.

ЖИВКА: Ама, како да иде, ноге ћу му пребити. Чекај да га ја научим памети. Он мисли да ће му се само на грдњи проћи. Чекај само!... (Одјури.)

X

АНКА, ЧЕДА

ЧЕДА (на вратима своје собе): Анка, јесте ли сами?

АНКА (кокетно): Јесам!

ЧЕДА (излази. Он је обукао црно свечано одело, на рукама му рукавице и на глави цилиндер).

АНКА: Ију, а што сте се ви тако лепо обукли?

ЧЕДА: Због вас, Анка. То је моје свадбено одело.

АНКА: Е, то ми је мило. И тако обучен доћи ћете и тамо у моју собу?

ЧЕДА: Па зато сам се и обукао.

АНКА: Је ли истина?

ЧЕДА: Доћи ћу кад вам кажем.

АНКА: Још данас?

ЧЕДА: Па да, још данас.

АНКА: Још сад може бити?

ЧЕДА: Па добро, још сад, али вас молим претходно да ме пријавите госпођи министарки.

АНКА (изненађена): Да вас пријавим госпођи?!

ЧЕДА: Да, и дајте јој моју визиткарту. (Вади и даје јој.) Ја ћу чекати у предсобљу.

АНКА (збуњена): Али... како... ви да чекате... и да вас пријавим... ја све то не разумем.

ЧЕДА: И настаните свакојако да ме госпођа прими. Реците, имам званичан разговор.

АНКА: Лепо! А после?

ЧЕДА: А после, споразумећемо се.

АНКА: Идем одмах! (Одлази у собу.)

ЧЕДА (погледа за њом, па излази на задња врата).

ХІ

ЖИВКА, АНКА

ЖИВКА (долази из собе држећи визиткарту у руци, за њом Анка): А он вам ово дао?

АНКА: Да, господин зет. Он чека у предсобљу.

ЖИВКА: Реците господину зету: нека ми се вуче испред очију, нећу да га примим.

АНКА: Али господин каже да има званичан разговор.

ЖИВКА: Нисам данас званично расположена, па ето ти! Не могу да га примим.

АНКА: Али, госпођо, ако га не примите, покварићете све.

ЖИВКА: Шта ћу покварити?

АНКА: Господин ми је казао да ће после разговора са вама доћи к мени у собу.

ЖИВКА: Рекô је?

АНКА: Да.

ЖИВКА: Добро, реци му нека уђе, примићу га!

АНКА (излази напоље и пропушта Чеду).

XII

ЧЕДА, ЖИВКА

ЧЕДА (улази врло озбиљно, клања се још с врата): Имам ли част са госпођом министарком?

ЖИВКА (презирући га и не окрећући главу): Да. Изволите сести!

ЧЕДА: Благодарим. Ја вас молим да ме извините што сам узео слободу узнемиравати вас...

ЖИВКА: Шта сте ради, господине?

ЧЕДА: Ја долазим, госпођо, по једном врло деликатном послу, па бих вас молио да ме пажљиво саслушате.

ЖИВКА: Молим, изволите говорити!

ЧЕДА: Видите, госпођо, живот је необично компликована појава. Природа је саздала бића, али није утврдила законе о међусобним односима тих бића, већ је дозволила да се ова самосвојно, под оваквим или онаквим приликама или околностима, стварају и развијају; те стога нису то више пуки случајеви, већ нормалне појаве, сукоби односа, који се тако често јављају у овоме или ономе облику.

ЖИВКА: Мислите ли ви, господине, да држите предавање или имате што да ми кажете?

ЧЕДА: Извините, госпођо, али је овај увод неопходан пре но што пређем на саму ствар.

ЖИВКА: Дакле, молим вас, пређите одмах на саму ствар.

ЧЕДА: Ствар је у овоме, госпођо. Ја имам једнога пријатеља, младога човека и човека од будућности. Он је рад да се жени и мени је ствар поверио, молећи ме да му

будем проводација. Он је уверен да ћу ја његову ствар искрено заступати и зато ми је поверио.

ЖИВКА: Али шта се мене тиче ваш пријатељ и ваш проводацилук.

ЧЕДА: Одмах ћу вам то објаснити. Он је дуго и дуго размишљао о женидби и није могао лако да се одлучи. Увек ми је говорио: „Ако се већ решим да се женим, узећу само зрелу женску”.

ЖИВКА: Па добро, нек узме ако хоће и зрелу женску, али што ви мени све то казујете?

ЧЕДА: Госпођо, он је лудо заљубљен у вас.

ЖИВКА: Шта кажете?...

ЧЕДА: Он верује да сте ви зрели.

ЖИВКА (скочи): Чедо!

ЧЕДА: Он ме је данас са сузама у очима преклињао: „Господине Чедо, ви сте у тој кући познати, идите и запросите госпа-Живкину руку за мене!”

ЖИВКА (једва уздржавајући се од узбуђења): Чедо, умукни, Чедо!

ЧЕДА: Ја сам му лепо рекао: „Али госпођа је удата!” а он вели: „Не смета ништа, данас се могу и удате жене удавати!” Говорио сам му затим: „Али то је поштена жена!”

ЖИВКА (дрекне): Па и јесам!

ЧЕДА: И ја сам му то казао, али он каже: „Да је поштена, не би она примала љубавна писма од мене!”

ЖИВКА (њен гнев прелази у бес): Куш! Убио те бог да те убије, псето лајаво! Да ниси више писнуо, или ћу те столицом по глави!

ЧЕДА: А ја њему кажем: „Знам, господине Нинковићу, да сте јој писали љубавно писмо, читао сам га!”

ЖИВКА: Кој' га је читао?

ЧЕДА: Па ја!...

ЖИВКА (плане): Напоље!

ЧЕДА (устаје): Дакле, шта да кажем младожењи?

ЖИВКА: Нека иде до ђавола и он и ти!

ЧЕДА: Он би желео доћи на виђење.

ЖИВКА: Вала, јеси ли чуо, Чедо, не била ко сам ако ти не одеш на виђење у Ивањицу.

ЧЕДА: Врло радо, зашто не! Само пре тога идем господину министру Сими Поповићу да га замолим да остави жену, пошто јој се указала лепа прилика за удају.

ЖИВКА: Макни ми се с очију ако хоћеш да ти се не укаже лепа прилика!

ЧЕДА: Ја вас молим умирите се, госпођо! Живот је, видите, веома компликована појава. Природа је саздала бића, али није утврдила и законе међусобних односа тих бића...

ЖИВКА (у крајњем бесу дохвати са стола књиге, кутије, букете, звонце, јастук са столице и све што јој дође до руку и гађа га вриштећи): Напоље, вуцибатино, напоље!

ЧЕДА (поклони се званично на вратима и оде).

ЖИВКА (падне уморна и узбуђена у наслоњачу, па кад се мало поврати, скочи и оде левим вратима): Даро, Даро, Даро!

XIII

ДАРА, ЖИВКА

ДАРА (дотрчи): Шта је, забога?

ЖИВКА: Даро, дете, ево ти се заклинѐм, убићу га!

ДАРА: Кога, забога?

ЖИВКА: Онога твога!

ДАРА: Али зашто?

ЖИВКА: Замисли, усудио се да тера спрдњу са мном. Убићу га, па нека идем на робију и нека се пише и приповеда: отишла је на робију што је убила зета.

ДАРА: Па шта је, забога, урадио?

ЖИВКА: Дошао је да ме проси.

ДАРА: Како да вас проси?

ЖИВКА: Као проводација.

ДАРА: Боже, мајка, шта вам је, шта говорите?

ЖИВКА: То што ти кажем, дошао је као проводација, да ме проси.

ДАРА: Зар код живог мужа?

ЖИВКА: Замисли!

ДАРА: Где се може жена код живог мужа просити?

ЖИВКА: Ти сад па опет навијаш на оно. друго је оно за тебе.

ДАРА: А што, кобајаги, друго?

ЖИВКА: Зато... зато што је друго! Па и да није, биће друго! Е, неће тај више бити мој зет па да му је круна на глави. Живи били па видели.

ДАРА: Опет ви!

ЖИВКА: Опет, дабоме, него ваљда да га гледам и даље у кући. Уосталом, још данас ћеш ти сама доћи к мени и молити ме да те спасем те битанге. 'Ајде видећеш! Не била ја која сам ако још данас ти сама не молиш!

XIV

ВАСА, ЖИВКА

ВАСА (долази споља): Живка, ево их иду!

ЖИВКА: Ко?

ВАСА: Фамилија!

ДАРА: Ја ћу да се склоним! (Оде.)

ВАСА (отвара задња врата): Уђите! (Улази једна читава галерија разних комичних типова, обучених старовремски. Старије жене, Савка и Даца у фесовима и либадетима, Соја са неким шеширићем искићеним птичјим перушкама. Ту су тетка

Савка, тетка Даца, Јова поп-Арсин, теча Панта и син му Миле, теча Јаков, Сава Митић и Пера Каленић. Сви прилазе Живки и рукују се, а женске се љубе.)

САВКА (љубећи се са Живком): А ти мене, Живка, заборави!

ДАЦА (љубећи се): Ју, слатка моја Живка, откад те нисам вид'ла! Добро изгледаш: ту, ту, ту (пљује) да ми те не урекну!...

ПАНТА: Е, Живка, да знаш, нико ти се није тако обрадовао срећи као ја.

ЈАКОВ: Ја сам, Живка, долазио, али била си некако заузета.

СОЈА (љубећи се): Слатка моја Живкице, бога ми сам увек тебе највише волела од целе фамилије.

ЖИВКА (пошто се и сви остали рукују): Хвала вам што сте дошли. Изволите седите! (Старији седну, а млађи остају на ногама.) Опростите, бога ми, што вас овако све заједно примам. Ја видим и сама да није ред, али не можете просто веровати колико сам заузета. Нисам ни у сну сањала да је то тако тешко бити министарка. Али – здравље, боже – доћи ћете ви опет, доћи ћете и други пут.

ВАСА (који је остао на ногама и налази се крај Живке): Па дабоме, видећемо се још. Ово је само онако... а видећемо се.

ЖИВКА: Како си ти, тетка-Савка?

САВКА (увређена): Па добро...

ЖИВКА: Де, де, де... знам те што си љута, али немој мислити да сам те заборавила. А ти, тетка-Дацо?

ДАЦА: Ју, слатка моја, да ми опростиш. Откад ја говорим мојој Христини: хајдемо до Живке, ред је да јој честитамо, ко ће ако нећемо ми, фамилија? А она мени: „Немој, бога ти, мама, годину дана нисмо јој праг прешли, па сад ће рећи потрчали смо што је министарка!” Да ти нисмо прешли праг, то је истина, то је знаш због оног што си олајавала Христину, али кажем ја њој:” „Па нека, нека каже свет да смо сад потрчали зато што је министарка, па ко ће да потрчи ако нећемо ми који смо јој род рођени!”

ЖИВКА: А ти, теча-Панто, нисам те давно видела, како, како си ти?

ПАНТА: Па како да ти кажем, Живка, не ваља; све некако наопако. Него велим, сад ако ми мало сване док си ти на власти. Рачунам, знаш, збринућеш своје и подржати.

ВАСА: Па, дабоме, ко ће ако она неће?

ЖИВКА: Не виђам ни тебе, Сојо?

СОЈА: Чудновато, а баш за мене кажу да се много виђам. Не може човек свету угодити. Ако се завучем у кућу – олајавају ме, ако изађем у свет – олајавају ме. Па бар кад би само свет олајавао па да не мари човек, али фамилија, рођена фамилија!

ВАСА: Е, па ко ће ако неће фамилија!

ДАЦА (пакосно и више за себе): Нико никог не олајава ако нема зашто.

СОЈА (узбуди се): Па јест што кажеш, тетка-Дацо, ето зар би твоју кућу олајавали да нису имали зашто.

ДАЦА: Олајавале су је такве као што си ти!

СОЈА: Каква сам да сам, тек нисам положила матуру.

ДАЦА (плане и скочи): Положила си ти све испите на свету, бештијо једна!

СОЈА (скочи такође и унесе јој се у лице): Може бити, али матуру нисам полагала.

ДАЦА: Ју, ју, ју, пустите ме!... (Полети да је шчепа за косе.)

ВАСА (стане између њих и развађа их): Де, зар вас није срамота? Не можете ни пет минута фамилијарно да разговарате! (Притрче и остали мушки па их развађају.)

ДАЦА: Па дабоме, кад човек има у фамилији и такве!

СОЈА: Бриши најпре испред своје куће, па онда лај за другог.

ВАСА: Ама, мир, кад вам кажем! Срамота, болан, и ви се, кобајаги, бројите да сте министарска фамилија.

ЖИВКА (Васи): Ето, кажем ја теби!

ВАСА: Па јес'! Овамо окупили ме: „Ајде, ујка-Васо, води нас код Живке!” А зашто? Зато да обрукате и мене и себе. 'Ајде свака на своје место, па кад изађете на улицу, а ви се чупајте све док вам трају длаке на глави. (Ове одлазе и седају.) А ти, Живка, опрости. Ово је, знаш, онако, мало фамилијарно објашњење.

ЖИВКА: Није ми баш пријатно, али... (Хотећи да пређе преко ствари.) Како си ти, теча-Јакове?

ЈАКОВ: Па, знаш како је кад човек живи на парче. Ђаво ће га знати каква ми је та судбина: на парче сам се школовао, на парче трговао, на парче био чиновник. Све тако некако – ништа ми не иде од руке. А опет, знаш, тешим се одувек, кажем сам себи: „Чекај Јакове, мора једном доћи и твој дан”. Па тако, ето, чекам, а шта бих друго?

ЖИВКА: А ти, Саво?

САВА (он је корпулентан и са великим трбухом): Мене не питај, испи ме секирација.

ЖИВКА: А због чега?

САВА: Због неправде. Целога живота коље ме неправда.

ЖИВКА (Пери Каленићу): А... (збуни се) ви...? (Васи.) Је л' нам и господин штогод род?...

ВАСА: Он каже да је род.

КАЛЕНИЋ: Па разуме се да сам род.

ЖИВКА: Ја се не сећам.

ВАСА: Ни ја! Можда ти, Савка?...

СВИ (одмеравају Каленића).

САВКА: Ја не знам да је господин из наше фамилије.

ДАЦА: Ни ја!

НЕКОЛИКО ЊИХ (слежући раменима): Ни ја.

КАЛЕНИЋ: Ја сам, знате, род, по женској линији.

СОЈА: Па ето, ја сам женска линија, али вас не познајем.

ДАЦА (кроз зубе): Чудо!

ВАСА: Па добро, како по женској линији, чији си ти?

КАЛЕНИЋ: Моја је мајка још пре двадесет година умрла и рекла ми је тада на самрти: „Синко, не остављам те самог на свету; ако ти што у животу затреба, јави се тетка-Живки министарки, она ти је род!

ВАСА: А како ти се звала покојна мајка?

КАЛЕНИЋ: Мара.

ВАСА: А отац?

КАЛЕНИЋ: Крста.

ВАСА: Е, да ме убијеш, не памтим никакву Мару и Крсту у фамилији.

ЖИВКА: Ни ја.

КАЛЕНИЋ: Сва забуна долази отуд што се ми пре нисмо звали Каленићи него Марковићи.

ВАСА: Марковићи? Е, сад још мање знам.

КАЛЕНИЋ: Уосталом, то све не мења ствар. Ја знам да сте ви мени род, ја се тога не одричем. Радије бих овде погинуо но што бих се своје фамилије одрекао.

ВАСА: Ама, де, није ствар за гињење, него...

ЖИВКА: Па кад човек каже...

ВАСА: Па јест, кад човек каже, шта му можеш?

ЖИВКА: Па како сте?

КАЛЕНИЋ: Хвала, тетка, благодарим на питању. Мило ми је што вас видим тако свежу. Ви се, тетка одиста сјајно држите!

ВАСА: Него знаш шта, Живка, ти си много заузета, то ми сви знамо, па зато, ако хоћеш, пређи одмах на ствар. Дедер, брате, пропитај ти свакога редом шта би желео, те да видиш шта би се могло за кога учинити.

ПАНТА: Па ако неће сад да нам се учини, ја не знам кад ће.

ВАСА: Нека лепо сваки каже шта му је на срцу, а ја ћу да запишем, па ће онда Живка да гледа, што може – може, а што не може – не може.

ДАЦА: Кад се хоће, може се све, само је питање да ли треба свакоме учинити, јер има их и таквих...

СОЈА (пресече јој реч): Ја само једно имам да те молим, Живка, да ми помогнеш да положим матуру.

ДАЦА (плане): Ето је, она опет пружа језик.

ВАСА: Ама, мир, кад вам кажем!

САВА: Смирите се, јер ако мени мркне, запушићу вам обема уста!

КАЛЕНИЋ: Слушајте, стрина-Дацо, и ви, прија-Сојо. Као што видите, тетка Живка нас је лепо примила, као што је и ред да прими фамилију. И ми ћемо сад да јој кажемо своје жеље и да је молимо да се заузме за нас. Ја сам уверен да ће се тетка Живка заузети. Ви сви знате како она има добро срце. Али смо зато ми позвани да поштујемо њу и њен дом, који је у овоме случају министарски дом. А ми, ако се будемо

тако понашали и међусобно вређали исказаћемо тиме једно непоштовање према овом дому. Зато вас лепо молим, стрина-Дацо, и вас, прија-Сојо, уздржавајте се!

ДАЦА (Савки која седи крај ње): Ама, откуд му ја овоме испадо' стрина?

САВКА: Не знам, ја га и не знам ко је.

ДАЦА: А зар га ја знам!

ПАНТА (Јакову који седи до њега): Тако ти бога, знаш ли ти ко је ово?

ЈАКОВ: Никад га у животу нисам ни видео ни чуо.

ВАСА: Дакле, да оставимо све друго па да пређемо на ствар, јер Живка нема много времена.

ЖИВКА: Бога ми, немам. Баш сад чекам неке важне визите из дипломатије.

ВАСА: Па дабоме. Него дедер! (Извадио је хартију да бележи.) Деде, тетка-Савка, шта би ти имала да замолиш Живку?

САВКА (још увек увређено): Нека ме пита Живка па ћу јој казати.

ЖИВКА: Е па ти, тетка-Савка, са твојих двеста динара овде ми се попе. Прескочи, Васо, њу кад неће као човек и као фамилија лепо да разговара, него све нешто уз нос.

САВКА: Ништа ја уз нос, ја хоћу само своје.

ЖИВКА: Е, па добићеш твоје. Запиши, Васо, да јој се да. Ето ти!

ВАСА (пошто је записао): А ти, Дацо, имаш ли ти штогод да замолиш Живку?

ДАЦА: Па ја то, за Христину. Хтела бих да замолим, Живка, да наредиш да јој се призна испит и да се прими дете натраг у школу, јер овако је остало на пола пута. Погрешила јесте, признајем, – молим дотичну персону да се не искашљује – ето признајем, али погреше данас и професорке, па неће зар њихове ученице. И није погрешила онако од беса и од покварености, као што има персона, него, опет због науке. Молим дотичну персону да се не искашљује!

ВАСА: Сојо, не искашљуј се!

ДАЦА: Због науке, дабоме. Она и један њен друг заједно су се спремали за матуру, па завукла се деца у собу и по цео дан учила, убише се учећи. Па после... њему признадоше зрелост, а она остаде тако на пола пута. Па то мислим, Живка, да наредиш да се то заборави.

КАЛЕНИЋ (он се сад већ ослободио и улази у породична питања као да је ту одвајкада): Је л' то давно било?

ДАЦА: Па прошле године.

КАЛЕНИЋ: Годину дана. Уха, за годину дана се и крупније погрешке заборављају, а камоли таква једна ситница. Пиши, ујка-Васо: да се заборави!

ЖИВКА: А ти, Јово? Ти одлежа робију, а?

ЈОВА: Одлежах, тетка-Живка, и поштено се тим одужих држави, па сад мислим право је да се и држава мени одужи.

ЖИВКА: Како да ти се одужи?

ЈОВА: Па тако, да добијем државну службу.

ЖИВКА: Па служба те и одвела на робију.

ЈОВА: Сваки жив човек згреши, тетка-Живка, а ја сам поштено одужио што сам погрешио. И верујте, тетка, не кајем се што сам био на робији, многе сам ствари научио које не може човек тако лако у животу да научи. Камо среће кад би држава свакога кандидата најпре послала на робију, па тек после му дала државну службу.

ЈАКОВ: Е, гле молим те!

ЈОВА: Јест, јест, чика-Јакове, јер ја сад знам боље кривични закон него ма који касациони судија. Никад професори на универзитету не могу тако да ти протумаче кривични закон као они који су по њему осуђени. Сваки од њих зна параграфе напамет и зна шта се хоће с којим параграфом, и зна како се може изигравати који параграф. Осуђен сам, вели, по 235, у вези са 117-а – али су ми признате олакшавне околности из 206. И тако сваки редом, све параграфе знам; е, па зашто држава не би искористила то моје знање?

КАЛЕНИЋ: Сасвим! Запиши, ујка-Васо, да се Јови поп-Арсином да служба како би се држави дала прилика да искористи његово знање.

ЖИВКА: А шта би ти, теча-Панто?

ПАНТА: Право да ти кажем, Живка, мени ми за мене није. Провлачићу се како сам се и досад провлачио, али ми је за ово дете. (За њим стоји Миле, дорастао дечак.) Некако бог му није дао дар за школу – истеран је из свих школа, и то за свагда. А и на занату не може да се скраси и ни на једном послу. Па сам хтео да те молим, ако може некако да буде државни питомац.

ЖИВКА: А шта да учи?

ПАНТА: Ама, нека њега само држава прими, да га издржава, а све је једно шта ће учити. Ако хоће за марвеног лекара, а може и за капелника у музици, или за професора богословије, или за апотекара. Ама, што год хоћеш, само нека буде државни питомац.

КАЛЕНИЋ: Па кад је дете тако бистро, штета би било да га држава испусти. Запиши, ујка-Васо: државни питомац.

ЖИВКА: А ти, Сојо?

СОЈА: Ја бих волела, Живка, кад бих могла насамо да ти кажем.

СВИ (буне се): А не, како смо ми! Јавно, јавно!

ДАЦА (издваја се гласом од осталих): Кад смо могли сви овако јавно, може ваљда...

ВАСА (пресече је погледом).

СОЈА: Напослетку, шта да кријем, не иштем што ми не приличи. Ти знаш и сама, Живка, да сам се ја развенчала са оним мојим несрећником, и он се већ и оженио, а ја остала самохрана и то само зато што је суд донео неправедну пресуду, па њему дао право да може ступити у други брак, а мени није дао то право. Па дабоме да сам морала изгубити парницу, кад мене овако младу...

ДАЦА (искашљује се).

СОЈА: ...дали поповима у руке, па ме цела Конзисторија разроко гледа. А и сам адвокат, који ме је бранио, код куће мени једно говори а на суду друго – па онда дабоме да сам морала изгубити парницу. Па ето, то сам хтела, Живка, да те молим да се та пресуда исправи: да добијем право на удају. Ето, сама видиш, ја не тражим богзна шта, а што се поједини искашљавају, баш ми је свеједно, јер што кажу: пас кашље, ветар носи.

КАЛЕНИЋ: Одиста, то би се могло учинити. Жена осећа потребу да се уда, а сметају јој неке формалности. Запиши, ујка-Васо: прија Соја да се уда без формалности. СОЈА: Ништа више ја не тражим.

ЖИВКА: А ти, теча-Јакове?.

ЈАКОВ: Па, рекох ти, Живка, не иде ми што год почнем. Требало је док сам био млађи да се школујем, па није ишло; био сам и чиновник, па – опет није ишло; пробао сам и да тргујем, па и ту све наопако. А увек сам говорио себи: „Чекај, Јакове, мора доћи твој дан!” Па велим, ето, дошао је! Мислим, знаш, да ми израдиш какву концесију, да посечем, на пример, какву државну шуму – рачунам, знаш, кад ми све друго није пошло за руком, концесија још може да ми пође за руком.

КАЛЕНИЋ: То може одиста да вам пође за руком, а државу то баш ништа не кошта. Није држава садила шуме, па да јој је жао да се секу. Сасвим то може. Запиши, ујка-Васо: једна државна шума да се посече, јер, напослетку, какав би то министарски рођак био ако не би имао права бар једну шуму да посече.

ЖИВКА: А ти, Саво?

САВА: Ја ћу, Живка, укратко да ти кажем. Молим те лепо, и као род рођени, да ми израдиш државну пензију.

ЖИВКА: Па ти ниси никад био чиновник?

САВА: Нисам!

ЖИВКА: И ниси никад био ни у каквој служби?

САВА: Нисам!

ЖИВКА: Па зашто онда да ти израдим пензију?

САВА (убеђено): Па тако, као грађанину. Толики свет има пензију од државе, па зашто онда не бих имао ја?

ВАСА: Па јест, Саво, ама ти што имају пензију служили су државу.

САВА: Па ја да сам служио државу, не би' дошао код Живке да тражим пензију, него би' је тражио од државе. А зашто је министарка ако ни толико не може да изради своје?

КАЛЕНИЋ: Ствар је већ мало компликованија. Запиши ти, ујка-Васо: теча Сава – пензија, а тетка Живка и ја размислићемо да ли се та ствар може некако удесити. (Живки.) Дозволите ми сад, тетка, да вам и ја кажем свој случај. Мене су пре годину дана истерали из службе. Нестала су нека акта из моје фиоке и услед тога омело се једно извршење. Не видим шта сам ја ту крив, јер, напослетку, акта су акта; изгуби се жив човек, те неће акта? А, напослетку, нестајала су и раније акта из моје фиоке, па ником ништа, али сад се наврзао некакав инспектор на мене, те мал' ме није чак и под суд ставио. Али ствар је сад већ била и прошла и, као што видите, ја сам пуну годину дана стрпљиво чекао да се заборави. Ја не знам, можда се није још заборавило, али, кад је сад већ тетка Живка министарка, може наредити да се заборави. И ја ништа друго не тражим него да се поправи неправда која ми је учињена, то јест, да се ја вратим у службу. Само, морам напоменути да ја не бих могао пристати на обично враћање у службу, без сатисфакције за учињену ми неправду. Морао бих се вратити са унапређењем како бих и ја са своје стране заборавио неправду која ми је учињена. Ето, то је све што ја тражим. Ујка-Васо, запиши молим те: Пера Каленић да се врати у службу са сатисфакцијом. (Завирује у Васину књигу.) Јеси ли записао „са сатисфакцијом“?

ВАСА: Јесам, де!

КАЛЕНИЋ: Е, сад дозволите, тетка-Живка, да вам у име целе наше фамилије благодарим што сте нам саслушали жеље и да вас замолим да се својски заузмете и да их испуните. Као што видите, наше су жеље скромне, а ви сте у могућности да их испуните, па зашто не би учинили радост својој фамилији, те да вас се сви са благодарношћу сећамо?

ЖИВКА: Добро, добро. Оно што могу учинићу. Зашто да не учиним?

КАЛЕНИЋ: Е, онда, дозволите да вам кажем збогом, јер смо вас исувише задржали. (Љуби јој руке и сви се дижу.)

ЖИВКА (сети се): Чекај да вам дам моје визиткарте за успомену. (Узме са стола кутију и дели сваком редом.) Ево, ево... па то, онако, за успомену.

СОЈА: Удонућу у рам од огледала.

ЈАКОВ: Е хвала, баш ти хвала.

КАЛЕНИЋ: Молим вас, мени дајте две.

САВКА (пошто су сви примили визиткарте): Е, збогом, Живка.

ЖИВКА: Па де, де, не буди крај срца!

ДАЦА (љубећи се): Учини ми, Живка, севап је!

САВА: Молим ти се, Живка, па немој да заборавиш!

ЈАКОВ: Ти, па бог! (Све те реченице, као и оне при одласку, претрпавају се и упадају једна у другу.)

КАЛЕНИЋ (љубећи јој руку): Сад тек разумем моју покојну мајку, која ми је пре двадесет година, на самртном часу, рекла: „Синко, не остављам те самог у свету; ако ти што у животу затреба, јави се тетка-Живки министарки, она ти је род!”

СОЈА (цела гомила је већ пошла ка вратима и она за њима): Ако ништа не буде од моје молбе, а ја ћу да полажем матуру.

ДАЦА: Положила си је ти чим си проходила!

СОЈА: Пас лаје, ветар носи! (Оне излазе у свађи и чим цела гомила буде напољу, те се врата заклопе, чује се врисак и цика и ларма оних који развађају жене.)

ЖИВКА (Васи, који је заостао): Трчи, Васо потукоше се!

ВАСА: Бештије једне! (Одјури и сам.)

XV

ЖИВКА, АНКА

ЖИВКА (клонула од умора, пада у фотелју): Ух!

АНКА (дојури споља): Госпођо, оне се две ваше рођаке почупаше.

ЖИВКА: Нека се чупају, шта ме се тиче. Уморила сам се као да сам цео дан копала. Идем да легнем мало, гледајте да ме нико не узнемирава. (Оде.)

АНКА (долази на задња врата и одшкрине па гледа шта се збива напољу. Свађа се полако стишава и удаљује).

XVI

ЧЕДА, АНКА

ЧЕДА (после извесне паузе отвори врата и сретне се лице у лице са Анком. Он је још увек свечано обучен, како је отишао од куће): Ах, како пријатан сусрет! Јесте ли ви мене чекали, Анка?

АНКА: Разуме се.

ЧЕДА: Идите одмах у вашу собу, ево мене за вама.

АНКА: Је ли истина?

ЧЕДА: Идите само и чекајте!

АНКА (нуди образ): Пољуби ме уиме капаре!

ЧЕДА (пољуби је): Сасвим. Дивна капара!

АНКА: Одох и чекам! (Оде.)

XVII

ЧЕДА, РИСТА

ЧЕДА (припали цигару).

РИСТА (после извесне паузе наилази на врата такође обучен у свечано одело. Носи букет): Клањам се, добар дан. Је ли слободно?

ЧЕДА: Молим, изволите!

РИСТА: Част ми је представити се: Риста Тодоровић, кожарски трговац.

ЧЕДА (изненађен): Како, молим вас?

РИСТА: Риста Тодоровић, кожарски трговац.

ЧЕДА: И почасни конзул Никарагуе?

РИСТА: Да, тачно!

ЧЕДА: Ама, није могуће! Е, то ми је мило, особито ми је мило да се упознамо.

РИСТА: А с ким имам част?

ЧЕДА: Чекај, молим те, дозволи ми да ти кажем „ти”, чекај, молим те, да те видим! (Измакне се и посматра га.) Е, ко би то рекао? Дакле, ти си то, Ристо! Е, то ми је одиста мило!

РИСТА: А с ким имам част?

ЧЕДА: Ја, је ли? Је л' за мене питаш ко сам? Ја сам... како да ти кажем... па ја сам, брате, ујка Васа, Живкин ујак.

РИСТА: Дакле, ви сте ујка-Васа? Е, то ми је мило. Ја сам, бога ми, мислио да сте старији.

ЧЕДА: Нисам.

РИСТА: Чуо сам за вас и баш ми је мило да се упознамо.

ЧЕДА (гледа га и мери са свих страна): Дакле, ти си то, обешењаче један, а?!... Гледај га, молим те, какав трбушчић има, лоло никарагуанска! (Тапка га по трбуху.) Ко би то рекао! А ја сам те сасвим друкче замишљао.

РИСТА (смеје се пријатно).

ЧЕДА: А дошао си, је ли, обешењаче један, знам већ зашто си дошао.

РИСТА (снебивајући се): Па да...

ЧЕДА: А допада ти се наша Дара, а?

РИСТА: Па знате како је.

ЧЕДА: Знам, де!

РИСТА: И она ми се допада, а потребно ми је и због мога положаја да стечем везу са вишим круговима.

ЧЕДА: Разуме се! А веруј, што те више гледам, све више верујем да ћеш се и ти њој допасти. Ја сам се, знаш, тога највише бојао: да л' ћеш се ти њој допасти, а сад када сам те видео... лоло једна, мора да се ти уопште допадеш женама.

РИСТА (поласкан): Кажу!

ЧЕДА: Ама, шта кажу, видим ја! Допашћеш се ти нашој Дари. А велиш, је ли, она се теби допада?

РИСТА: Допада ми се.

ЧЕДА: И ништа ти не смета што је она туђа жена?

РИСТА: А што има то да ми смета? Како, на пример, кад купим кућу, не смета ми ништа што је раније била туђа, кад знам да је сада моја.

ЧЕДА: Сасвим. Онај стари газда се исели, а ти се уселиш.

РИСТА: Па јесте!

ЧЕДА: Ко би рекао, молим те, да ти умеш тако филозофски да посматраш живот! Е, а кад је већ тако, онда ћемо целу ствар лако да изведемо. Ништа нам више не стоји на путу.

РИСТА: Ништа.

ЧЕДА: Па ипак, мислим се нешто, само како ћемо да се опростимо оне вуцибатине?

РИСТА: Кога?

ЧЕДА: Па њеног мужа, тај нам много смета.

РИСТА: Како, зар вам није казала госпа Живка? Па њему је већ умешен колач, чека се само да се испече.

ЧЕДА: Е?

РИСТА: Јесте: Госпођа Живка је удесила са собарицом да га одмами у своју собу, па, кад он буде тамо, да она са госпа-Даром и сведоцима упадне.

ЧЕДА: Гле, молим те! Ала је то лепо смишљено. Ха, ха, ха, ала ће се ухватити као миш у мишоловку; таман он да лизне сланину, а оно: хоп! Ха, ха, ха!

РИСТА (придружује се и слатко се смеје): Ха, ха, ха!

ЧЕДА: Па онда?

РИСТА: Онда... онда то... Госпођа Дара је рекла, ако се увери да је вара, да ће га одмах напустити.

ЧЕДА: Е, то је дивно, одиста! Само бринем се да нам нешто не поквари тако лепо смишљени план.

РИСТА: А шта то?

ЧЕДА: Ниси требао још да дођеш, док ми не свршимо тај посао са њим.

РИСТА: Па госпа Живка ми је поручила да дођем.

ЧЕДА: Знаш, не бих волео да он наиђе па да те затече овде.

РИСТА (мало као узнемирен): Па шта?

ЧЕДА: Како, па шта? Он се заклео да ће те убити као пса и купио је оволики револвер, калибра којим се волови убијају.

РИСТА (преплашен): А што, брате, да ме убије?

ЧЕДА: Ех, што, заклео се, преда мном се заклео. Али ти не треба да се бојиш, не смеш бити кукавица, разумеш ли. Уосталом, ја сам лично видео револвер, показао ми га је и уверавам те да у њему нема више од шест метака. Не могу те свих шест погодити, буди сигуран да ће те бар четири промашити.

РИСТА: А она два!...

ЧЕДА: Е па, боже мој, два метка ваљда можеш прогутати за љубав тога да спасеш част Никарагуе.

РИСТА: Ама, што ја да гутам меткове због части Никарагуе? Слушајте ујка-Васо, како би било да ја идем па други пут да дођем?

ЧЕДА: Ја мислим да би то добро било... (Погледа на прозор.) Али доцкан је, сасвим је доцкан!

РИСТА (преплашен): Зашто, брате?

ЧЕДА: Ево га, сад баш уђе у кућу.

РИСТА (преплашен): Ко?

ЧЕДА: Онај са револвером.

РИСТА (усплахирен): Па сад? Ујка-Васо, говори, шта сад?

ЧЕДА: Морам те прикрити док ја њега уклоним.

РИСТА (устумара се): Где да се сакријем?

ЧЕДА: Не знам... Чекај, сад ми паде на памет. (Звони.)

РИСТА: Где?

ЧЕДА: Ћути и не питај, јер немамо времена за разговор.

XVIII

АНКА, ПРЕЂАШЊИ

АНКА: Молим!

ЧЕДА: Анчице, учините ми једну велику љубав, па ћу вам се одужити. Ви знате како ћу вам се одужити.

АНКА: Молим!

ЧЕДА: Водите брзо овога господина у вашу собу и закључајте врата. Не питајте зашто, већ журите, опасност је велика.

РИСТА: Врло велика. Водите ме, наградићу вас богато!

АНКА (Чеди): А после?

ЧЕДА: После – но, па знате већ.

АНКА (Ристи): Хајде брже! (Одведе Ристу.)

XIX

ЧЕДА, РАКА

ЧЕДА (удари у сладак смех, затим оде прозору и довикује, машући руком): Рако! Рако!.

РАКА (долази споља): Шта је? О, зете, што си се тако обукао?

ЧЕДА: Казаћу ти, али да никоме не кажеш. Ево, даћу ти динар да никоме не кажеш. Идем код Анке у собу. (Даје му динар.) Ником, разумеш ли? Ја знам да би ти мама дала и два динара само да јој то кажеш, али ти буди карактер па немој да јој кажеш. Је л' нећеш?

РАКА: Па нећу, дабоме!

ЧЕДА: Е, добро? (Оде.)

XX

РАКА, ЖИВКА

РАКА (на левим вратима): Мама, мама!...

ЖИВКА (долази): Шта је?...

РАКА: Зет Чеда ми је дао динар да будем чврст карактер и да ти не кажем где је он сад. Ако ми даш два динара, ја ћу бити још чвршћи карактер па ћу ти казати.

ЖИВКА: Говори, где је?

РАКА: Два динара, па да чујеш?

ЖИВКА (даје му): Ево ти, стоко божја, говори!

РАКА (пошто је примио): Ено га у соби код Анке.

ЖИВКА: Је ли истина?

РАКА: Сада је отишао.

ЖИВКА (усхићена): Ју, слатко моје дете! (Љуби га.) Ево ти још два динара.

РАКА: Олрајт!

ЖИВКА: Иди ми брзо зови Дару.

РАКА (оде десно).

XXI

ЖИВКА (сама)

ЖИВКА (на телефону): Ало... молим 7624!... Је ли то кварт? Дајте ми везу са чланом кварта... А, ви сте на телефону? Овде госпођа министарка. Молим вас хитно, али врло хитно, одмах пошаљите мојој кући једног писара са два жандарма. Да, хитно... па није баш право разбојништво, али је ипак разбојништво... Нека писар понесе и хартије за саслушање, нека поведе и два грађанина као сведоке. Молим вас, то неизоставно да се учини, нек поведе два грађанина. Одмах, разуме се, врло хитно! Да! (Оставља слушалицу.)

XXII

ДАРА, ЖИВКА

ДАРА (долази из десних врата, за њом Рака).

ЖИВКА: Даро, кћери, звала сам те да те припремим. Буди храбра, дете моје, да поднесеш ударац који те очекује.

ДАРА: Шта ће сад опет, шта значи тај увод?

ЖИВКА: Ја сам ти рекла да ћеш се и сама уверити колико те она вуцибатина вара. Е, па, ево, кћери моја, дошао је час да се својим рођеним очима увериш. Твој рођени муж налази се овога часа у соби код Анке наше и то у рђавој намери.

ДАРА: То није истина!

ЖИВКА: Кажи, Рако, где је наш зет Чеда?

РАКА: Нек ми да динар, па да јој кажем.

ЖИВКА: Напоље, ало несита! Зар ти је мало?

РАКА: Ништа ја више бесплатно! (Оде.)

ДАРА: Хајдемо! (Хоће да пође у Анкину собу.)

ЖИВКА: Чекај, де, удесила сам ја већ ствар.

ДАРА: Шта си удесила?

ЖИВКА: Видећеш.

XXIII

ПИСАР, ГРАЂАНИ, ЖАНДАРМИ, ПРЕЂАШЊИ

ПИСАР (долази хитно, са два жандарма и два грађанина): По вашем захтеву, госпођо министарка, господин члан ме је хитно упутио. Довео сам и два грађанина.

ЖИВКА: Е, врло добро! 'Ајде сад за мном сви! (Она напред, за њом Дара, а за овом сви остали.)

(Пауза)

(Задња се врата полако и пажљиво отварају и кроз њих протура Чеда главу. Он посматра и ослушкује, и кад чује ларму, брзо се повлачи и затвара врата. Са леве стране, где су сви отишли, цика женских гласова и ларма. Мало затим писар уводи Ристу, који је без капута, а за њим долази цела гомила, изузимајући Анке.)

ЖИВКА (клоне од узбуђења у фотељу): Никарагуа, црни Никарагуа, шта ћеш ти тамо?

РИСТА (узбуђен): Не знам... тако... судбина ваљда.

ЖИВКА: Зар завукао си се у куваричину собу, свукао капут, закључао врата, па то судбина? А што свуче капут, убио те бог да те не убије?

РИСТА: Па, наложена пећ.

ДАРА (мајци): Дакле, то је тај почасни господин кога си ми наменила? Е, баш ти хвала, мајка.

ПИСАР (Живки): Треба ли, госпођо, да узем овог господина на саслушање?

ЖИВКА: Та какво саслушање, саслушао се он на ономе, а не на овоме свету, дабогда! Ако већ треба ко да га узима на саслушање, ја ћу то. Говори шта ћеш тамо?

РИСТА: Послао ме ујка Васа.

ЖИВКА: Ујка Васа? Дакле, он је све то замесио? Е, Васо, сад си збринуо целу фамилију!

XXIV

ЧЕДА, ПРЕЂАШЊИ

ЧЕДА (долази споља, носећи Ристин капут и (придржава му да га навуче): Обуците капут, забога, добићете иначе кијавицу.

РИСТА (кад спази Чеду, као да му је свануло): УјкаВасо, помажите. Ви сте ме натерали да се склоним код собарице.

ЖИВКА (забринута): Па је ли то ујка-Васа?

РИСТА: Па он, дабоме!...

ЖИВКА: О, извасио се он, дабогда! Чедо!... (Писару.) Молим запишите то што ћу рећи и ставите после нумеру. (Дигне три прста увис.) Чедо, заклињем ти се свим на свету да ћеш још вечерас бити потписан за Ивањицу!...

ЧЕДА: Још боље, преместите ме у Никарагуу.

Завеса

ЧИН ЧЕТВРТИ

Иста соба. По столицама, лево, маса новина савијених као за продају; по столицама пребачена мушка и женска одела, шешири и све друго. Ту је огроман отворени кофер, у који Дара пакује све ове ствари, доносећи их из суседне собе.

I

АНКА, ДАРА

АНКА (долази споља, носећи свежањ новина): Ево, госпођо, нисам могла више да купим од двадесет бројева. (Оставља на столицу поред осталих.)

ДАРА (пакујући): Шта се то мене тиче!

АНКА: Хтела сам само да вам кажем, јер госпођа ми је наредила: који год продавац прође, да купим све колико год бројева има, али свега је један прошао откад стојим на капији. Не знам да л' још да чекам на капији?...

ДАРА: Радите онако како вам је госпођа казала, немојте ме ништа питати. (Оде у собу по ствари.)

II

РАКА, АНКА

РАКА (долази споља, носећи десетак и нешто више бројева): Ево, ја једва нашао дванаест. (Оставља на столицу.) А ти Анка?

АНКА: Ја, бога ми, двадесет.

РАКА: Па доста!

АНКА: Господин Пера из административног одељења је највреднији, он је купио до сада триста.

РАКА: Е, а ујка Васа?

АНКА: Он је свега осамдесет. А је ли, бога ти, Рако, знаш ли ти зашто госпођа купује тако много данашњих новина, и то све овај исти лист?

РАКА: Знам, дабоме!

АНКА: Зашто?

РАКА: Изгрдили су је у новинама, па хоће да их купи све да не би свет читао.

АНКА: Ју, како смеју једну министарку да изгреде?

РАКА: Игрдили су је за оно.

АНКА: Које оно?

РАКА: Због тебе.

АНКА: Зашто због мене?

РАКА: Хоћеш да ти прочитам?

АНКА: 'Ајде, молим те!

РАКА (узме један број, развије га и седне у фотељу): Додај ми, бога ти, једну од тих министарских цигарета.

АНКА: Јаој, како смеш да пушиш?

РАКА (палећи): Не пушим ја иначе, али знаш, новине се читају увек са цигаретом. (Чита.) „У једном делу Кине...” (Прекине и говори.) Пази ти добро да однекуд не наиђе мајка, провели би се лепо и ја и ти!

АНКА: Пазићу, читај слободно!

РАКА (чита): „У једном делу Кине одржава се још и данас један чудан обичај. Тамо, ако се коме просиоцу допадне удата жена, он је проси без обзира на то што она има живог мужа. Такав се случај десио ових дана у кући мандарина Си-по-по.” (Говори.) Знаш, онај мандарин Сипо-по, то је мој отац Сима Поповић.

АНКА: Ју!...

РАКА (чита дале): „У његову жену, једну одвратну бабу”... (Обзирући се, говори.)
Та одвратна баба, то је мајка. – Пази да не наиђе, иначе одосмо у мандарине и ја и ти!

АНКА: Ју, ју, ју, ју!... (Обзире се.)

РАКА (чита даље:) „У његову жену, једну одвратну бабу, заљубио се Ни-ни-ко”.

АНКА: Ко је то?

РАКА: Не знам, неки Кинез... дакле... (Чита.) „...заљубио се Ни-ни-ко, секретар министарства спољних послова!...”

АНКА: А, сад знам ко је. Читај, молим те, даље!

РАКА (чита): „Та се љубав међу њима изражавала на тај начин што је она њему израдила класу, а он њој писао љубавна писма”.

АНКА: Кажем ја, знам ко је.

РАКА (наставља читање): „Тај Ни-ни-ко иначе је један напудрован празноглавић, који се заљубљује у сваку мандаринку док је на власти, те му ове ћурке израђују преко својих мужева класе. Он је чак послао и проводацију у кућу, да проси бабу у исто време кад је један кинески смрдљивац, неки Ка-ра-гуа, долазио да проси њену удату ћерку”. (Говори.) Знаш ли ко је то Ка-ра-гуа?

АНКА: Ко?

РАКА: Онај што су га нашли у твојој соби!

АНКА: Па зашто Ка-ра-гуа?

РАКА: Откуд ја знам!

АНКА: Сиромах човек, а баш ништа није крив.

РАКА: Е, а што је скинуо капут? Ето, у новинама пише да је скинуо капут.

АНКА: Зар и то пише? Ју, боже! А, бога ми човек је сасвим невино скинуо капут.

РАКА: Бога ми, ја да сам био у твојој соби, па да сам скинуо капут...

АНКА: Е, гле, молим те! Па шта би онда?

РАКА: Ја бих онда скинуо и панталоне.

АНКА: Убриши прво нос, срам те било!

РАКА: А знаш ли како тебе зову у новинама?

АНКА: Зар и мене помињу?

РАКА: Па дабоме!

АНКА: А како ме зову?

РАКА (тражи и нађе): Собарица А-ки-ка. (Смеје се слатко.) А-ки-ка!...

АНКА: Има ли још? Читај!

РАКА (чита): „Али, разуме се, ни те просидбе у Кини не иду увек тако глатко. Тако, на пример...”

III

ДАРА, ПРЕЂАШЊИ

ДАРА (доноси још одела из собе и затиче их): Па зар ви ту седите и читате новине? Нека само наиђе мајка, па ћете се лепо провести.

РАКА: Само онако, прегледали смо. Је ли, Даро, знаш ли ти да ми кажеш ко је то Ни-ни-ко?

ДАРА: Не знам ја ништа, а теби препоручујем да се чистиш да те не затекне мајка. А и ви, Анка, могли би гледати други посао, а не да читате новине...

АНКА: Ја сам само донела новине које сам купила.

РАКА: А и ја. Знаш, једва сам купио дванаест бројева. Онај Карагу плаћа по двадесет пара комад, па све њему продају. И ове сам добио само тако што сам једном продавцу подвикнуо: „Мораш ми продати, ја сам син мандаринов!”

ДАРА: 'Ајде, 'ајде, носи те ђаво!

РАКА: Ама, није, хтео сам да кажем министров.

ДАРА: Боље иди па купуј и даље новине, кад ти је мајка тако наредила.

РАКА: Право кажеш! (Анки.) 'Ајде, А-ки-ка! (Оде.)

АНКА: Ако жели госпођа да јој помогнем?

ДАРА: Није ми потребна помоћ.

АНКА: Молим. (Оде.)

IV

ЧЕДА, ДАРА

ЧЕДА (долази споља): Па ти се то баш озбиљно пакујеш?

ДАРА: А шта да радим?

ЧЕДА: Замисли како све то иде експрес! Синоћ потписали указ о моме премештају у Ивањицу, а већ јутрос сам разрешен од дужности.

ДАРА: А кад мораш на пут?

ЧЕДА: Шта ја знам како је твоја мајка наредила! Можда ће ми се у току данашњег дана наредити да сутра кренем. Све зависи од наређења које је издала твоја мајка.

ДАРА: Најзад, свеједно, нека је и сутра, ја ћу бити готова.

ЧЕДА: Па зар си ти одиста решила да идеш са мном?

ДАРА: Решила сам. Право да ти кажем, не могу више да поднесем ово министровање; ово је постала луда кућа откако је отац министар.

ЧЕДА: Откад ја то говорим.

ДАРА: А не могу да поднесем ни ову срамоту. После овога што је изашло у новинама, веруј, ја не бих смела изаћи из куће, нити бих смела да погледам свету у очи. Волим у Ивањицу, само да се склоним свету испред очију.

ЧЕДА: Још кад би ти знала колика је брука. Цео се Београд тресе од смеја.

ДАРА: Страшно!

ЧЕДА: Новине се купују на јагму.

ДАРА (показује): Мајка их највише купује.

ЧЕДА: Она мисли да умањи број читалаца, како би се брука што мање знала, а не зна да је данашњи број, уместо три, штампан у шест хиљада.

ДАРА: Ју, ју, ју!

ЧЕДА: Не рачунајући што један број читају четворица.

ДАРА: А да ли се баш зна да се све то односи на нашу кућу?

ЧЕДА: Разуме се да се зна. Зна се по именима, али још више по томе што је госпа Живка једина од данашњих министарки која има удату кћер. Одмах је цео свет погодио.

ДАРА: А зар ниси никако могао да сазнаш ко је писао?

ЧЕДА: Сазнао сам.

ДАРА: Ко?

ЧЕДА: Рећи ћу ти, ако ми даш часну реч да нећеш рећи мајци.

ДАРА: Зар је то тајна?

ЧЕДА: Још како велика тајна.

ДАРА: Реци ми, ко је писао?

ЧЕДА: Ја!

ДАРА: Шта кажеш? (Испусти хаљине које је имала у руци.)

ЧЕДА: То што ти кажем!

ДАРА: Чедо, Чедо, шта си учинио?!

ЧЕДА: Нека види да и ја умем да пломбирам.

ДАРА: Како си смео, како си могао?

ЧЕДА: А како је она могла мене да гурне у Ивањицу?

ДАРА: И како си имао срца, она је моја мајка!

ЧЕДА: А како је она имала срца своју ћерку да премести чак у Ивањицу?

ДАРА: Осрамотио си нас, осрамотио си целу кућу!

ЧЕДА: Ја? Боже сачувај, осрамотила је она.

ДАРА: Боже мој, боже мој! Ја већ не умем да се снађем, не умем више ни да мислим. (Плаче.)

ЧЕДА: Па зар ти не увиђаш, бога ти, и сама, да је већ крајње време било да се тој жени стане на пут? Зар не видиш да је направила лудницу од куће? Остави то што тебе удаје крај живог мужа, али и она се распалила, и она има љубавника.

ДАРА: То није истина!

ЧЕДА: Ама, читао сам својим очима љубавна писма. Па израдила му је класу и, изађи молим те у чаршију, па ћеш чути, цео свет јој се смеје.

ДАРА (крши руке): Боже мој!

ЧЕДА: Ако теби подноси да трпиш ту срамоту, мени не подноси. Срамота ме је да изађем у свет; сви се гурају, сви шапућу и подмигују се...

ДАРА: Па зар није било боље казати јој све то и разговарати са њом озбиљно?

ЧЕДА: Разговарати са њом озбиљно? Па зар ниси ти разговарала, па шта ти је одговорила, – приредила ти је ону сцену са Никарагуом.

ДАРА: Ту си сцену ти приредио.

ЧЕДА: Па да, ја – али да спасем и тебе и себе. Да нисам то учинио, по плану твоје мајке ја бих био без капута у Анкиној соби, а ти би била у соби са Никарагуом. Дакле, шта је било боље?

ДАРА: Па...

ЧЕДА: Молим, реци само, шта је било боље?

ДАРА: Добро, нека је и тако, али зашто је морало све то да се објави у новинама?

ЧЕДА: Зато да се тргне, да се опамети за времена.

ДАРА: А мислиш ти да ће то што помоћи да све буде друкче?

ЧЕДА: Ја се надам, јер како је ова брука одјутрос букнула по Београду, није немогуће да чак и очев положај буде доведен у питање.

ДАРА: Његов положај?

ЧЕДА: О, да! О томе се много говори напољу. Има их који мисле да је после овога он просто онемогућен...

ДАРА: Сиромах отац!

ЧЕДА: И мени га је жао, али за све има да благодари својој жени.

ДАРА: Па како, зар ти одиста мислиш да би отац?...

ЧЕДА: Не мислим, али је врло могуће. Компромитован је, а то може повући непријатне консеквенце.

ДАРА: То би било ужасно!

ЧЕДА: Ако хоћеш, искрено да ти кажем, ја мислим напротив, то би било добро, јер што даље, она би у све веће глупости падала. Зар не видиш, бога ти, шта је све та жена починила; зар не видиш да је оца, онога честитог човека, начинила смешним и онемогућила га за политику и за јавни живот! Зар не видиш ти то све?

ДАРА: Видим.

ЧЕДА: Е, па!

ДАРА: По мени, уверавам те, милије би ми било да отац није ни постао министар.

ЧЕДА: Море, није зло у томе што је отац постао министар, већ је зло у томе што је мајка постала министарка. Зато, слушај ти мене и држи се ти само мене. Видећеш, на крају крајева, да је боље што сам овако урадио и казаћеш ми хвала. Буди само ти увек уз мене, онда сам храбрији.

V

ЖИВКА, ЧЕДА, ДАРА

ЖИВКА (долази споља, бесна): Даро, имам с тобом озбиљан разговор. Молим стране персоне да се удаље из собе.

ЧЕДА: Молим! (Одлази лево.)

ДАРА (одлази за њим).

ЖИВКА (гледа запрепашћено за њом, па онда бесно баца сунцобран и шешир са себе).

VI

ЖИВКА, ПЕРА

ПЕРА (доноси велики штос новина): Добар дан, госпођо министарка. Ево ја сам купио још шест бројева – до сад триста шест.

ЖИВКА: Хвала вам, ви сте највише купили, али – кажу ипак се много продаје Је л' те, чита ли свет; јесте ли приметили, чита ли свет?

ПЕРА: Па... како да вам кажем, госпођо... чита. Сад сам баш прошао крај хотела „Париз”, па скупили се око стола, а један гласно чита.

ЖИВКА: Па дабоме, кад у овој земљи нема закона. Била сам код управника вароши да забрани лист, па каже: не може по закону о штампи. Ама, како то, молим вас, зар може бити закона по коме полиција нема власти?

ПЕРА: То је ваљда зато што овде не пише о вама, него као да се све то дешава у Кини.

ЖИВКА: Искинио се он дабогда никакав!

ПЕРА: Па стога ваљда полиција и налази да нема увреде части.

ЖИВКА: Ама, како да нема увреде части? Зар каже за мене да сам одвратна баба, па нема увреде части?

ПЕРА: Па јесте, с те стране има.

ЖИВКА: Е, па с које стране онда нема?

ПЕРА: Па мислим да се иначе не односи на вас, јер се дешава у Кини.

ЖИВКА (шчепа један број): А ево, прочитајте ово на крају, ево ово...

ПЕРА (чита гласно): „Најзад, није никакво чудо што се овакве ствари дешавају у Кини, али је право чудо што се то исто дешава и код нас и то у највишим круговима нашег друштва, у дому једнога нашега мандарина”. (Говори.) Е, ово, јест, ово му не ваља.

ЖИВКА: Не ваља, дабоме да не ваља.

ПЕРА: Кад би се бар могло дознати ко је писао?

ЖИВКА: Па ето, ви кобајаги рекосте...

ПЕРА: Рекао сам, госпођо, и верујте, распитивао сам се на све стране, али – не може, па не може да се дозна.

VII

ВАСА, ПРЕЂАШЊИ

ВАСА (доноси пакет новина и ставља на столицу): Ево, још ово сам купио, али – нема више. Разграбио се цео данашњи број.

ЖИВКА: Па разграбио се, дабоме, кад ви нисте били вредни.

ВАСА: Ех, нисмо били вредни! Ето, са овим што сам донео, купио сам сто и седамдесет бројева.

ПЕРА: А ја триста и шест.

ВАСА: Ето!

ЖИВКА: А јеси ли био вредан да распиташ ко је писао?

ВАСА: Бога ми, Живка, распитивао сам, на све стране распитивао, и не можеш дознати, па то ти је!

ПЕРА: И ја сам распитивао, па не може.

ВАСА: Пало ми је на памет, ако може некако, што каже онај наш нови рођак, да се дозна преко женске линије.

ЖИВКА: Како мислиш?

ВАСА: Па ако је уредник жењен, он је својој жени извесно казао ко је писао и онда треба распитати која је госпођа њена најбоља пријатељица, јер она је извесно њој казала, па онда да распитамо која је пријатељица те пријатељице...

ЖИВКА: Уха!

ПЕРА: Па ипак, госпођо, тако ћемо још најпре сазнати...

ЖИВКА: Е па, 'ајде, господине Перо. Ухватите ту женску линију, па сазнајте. Али само што пре, што је могуће пре, јер горим од нестрпљења; угушићу се од нестрпљења док не сазнам. А кад сазнам, леле мајци, тај ће ме запамтити. 'Ајде, 'ајде, пожурите, господине Перо!

ПЕРА: Молим! (Оде.)

VIII

ЖИВКА, ВАСА

ЖИВКА: Бога ти, Васо, реци ти мени: познајеш ли ти колико-толико законе?

ВАСА: Па, како да ти кажем, Живка, нити ја познајем законе нити закони мене.

ЖИВКА: Па како то, кад си био толике године полицијски чиновник?

ВАСА: Био сам, није да нисам био, али право да ти кажем, док сам био полицијски чиновник, нисам осећао потребу никад да се упознам са законима. Али, ако те треба што саветовати, ја и онако знам, умем да одмерим шта је право а шта није.

ЖИВКА: Не питам те ја шта је право а шта није, него те питам какви су то закони у овој земљи, кад полиција не може да забрани новине које вређају једну министарку?

ВАСА: Ти си била код управника вароши?

ЖИВКА: Сад сам дошла отуд!

ВАСА: Па шта ти каже?

ЖИВКА: Не могу, вели, по закону; то није, вели, права увреда, то је само алузија. Ама, каква алузија, побогу брате, зар назвао ме одвратном бабом па то алузија?!

ВАСА: Па то није, ал' биће оно алузија што. је Симу назвао мандарином. Ја мислим. То ће бити алузија.

ЖИВКА: А ако ја томе који је писао разбијем нос, хоће ли и то бити алузија?

ВАСА: Остави се, бога ти, Живка, тога. Ја не знам каква је то манија у твојој породици, сви хоћете да разбијате носеве. Него стишај се ти мало, па да разговарамо о томе: шта да се ради?

ЖИВКА: Ама, какво те стишавање снашло, црни Васо! Зар изгрдили ме и нагрдили и нафарбали свима бојама у новинама, а ти мени да се стишам! Море, земљу ћу да прогризем, па ћу да га нађем, а већ кад га нађем, запиштаће мајци и проклињаће час када је научио да пише. Задавићу га, разумеш ли, ево овим ћу га рукама задавити.

ВАСА: Де, де, де! Опет си пала у ватру.

ЖИВКА: Па како да не паднем у ватру, него у шта хоћеш да паднем?

ВАСА: Оно јест... знам како ти је!

ЖИВКА: А знаш ли ти, Васо, шта ја мислим, која ме је змија ујела?

ВАСА: Не знам.

ЖИВКА: Нико други него госпа Ната. Руку бих у ватру мет'ла, ако то није њено масло.

ВАСА: А што мислиш да је она?

ЖИВКА: Па преотела сам јој онога.

ВАСА: Кога си јој преотела?

ЖИВКА (тргне се): Онако, де... само форме ради.

ВАСА: Не разумем те, шта си преотела форме ради.

ЖИВКА: Па брате, преотела сам јој министарску фотељу, и онда, дабоме, и све оно што иде уз то.

ВАСА: Фијакер?

ЖИВКА: Ама, није фијакер само, него и друге ствари. Не разумеш ти то!

ВАСА: Па то „форме ради” не разумем.

ЖИВКА: Па не разумеш, дабоме, кад ниси отмен; да си отмен, ти би разумео, овако дабоме...

IX

АНКА, ПРЕЂАШЊИ

АНКА (доноси писмо): За госпођу.

ЖИВКА: Ко је донео?

АНКА: Један шегрт.

ЖИВКА: Добро.

АНКА (одлази).

Х

ЖИВКА, ВАСА

ЖИВКА (отвори писмо и прегледа): Ко је ово, бога ти? Ишарао потпис као ускршње јаје, не могу да му прочитам.

ВАСА (узме писмо): Риста!

ЖИВКА: Кој' Риста?...

ВАСА: Па тај, де, Никарагуа.

ЖИВКА: Само ми он још треба на ову муку. Шта хоће, бога ти?

ВАСА (чита): „Поштована госпођо Министарка. После оне непријатности, која ми се десила у вашој кући...”

ЖИВКА: А он што се завлачи код собарице!

ВАСА (наставља): „...ја ускраћујем себи задовољство да вам лично дођем, утолико пре што после изнете бруке у данашњим новинама престаје сама собом и свака могућност да postanем члан ваше поштоване породице”.

ЖИВКА: Ко му па и тражи да постане члан породице! Нек иде бестрага! Ено му његове Никарагуе, па нека се тамо жени!

ВАСА (чита даље): „Како је данашњим написом у новинама изложен подсмеху мој трговачки углед, па можда доведен у питање и сам мој високи положај почасног конзула, то појмите што нисам жалио ни труда ни средстава да сазнам име писца, како бих могао прибавити себи сатисфакцију. И успео сам најзад да га сазнам...”

ЖИВКА (нестрпљиво): Ко је, тако ти бога?

ВАСА: Чекај, молим те.

ЖИВКА: Читај, читај брзо!

ВАСА (наставља): „И сматрам за дужност да вам га саопштим...”

ЖИВКА (кипти од нестрпљења): Ама, не заобилази, Васо, него читај име!

ВАСА: О мај...каква си!...

ЖИВКА: Прескочи све друго. Читај име!

ВАСА: Ево, де! (Чита.) „Писац је тога чланка у новинама ујка Васа...”

ЖИВКА (плане и насрне на Васу): Васо, лопужо матора! Васо, пијандуро!...Васо... (Налети и у бесу чупа с њега све што стигне.)

ВАСА: Ама, чекај, брате, чекај, де!... О мајку му, где ћу да погинем ни крив ни дужан!

ЖИВКА: Пишеш чланке, је ли, псето гадно; алузија, је ли... (Дочепа столицу.) Склањај ми се с очију, јер ћеш сад погинути, свињо пијана!...

ВАСА: Ама, Живка, побогу, стишај се и чекај да ти прочитам до краја!

ЖИВКА: Прочитао си ти мени оно што ми је требало прочитати.

ВАСА: Ама, смири се, тако ти бога... Откуд ја да пишем, ни на памет ми није пало! Зар ја због неписмености отпуштен из државне службе, па да пишем чланак, и то још алузије...

ЖИВКА: Јеси, јеси, Васо, познајем ја тебе добро, матора лопужо!

ВАСА: Пустите ме, молим те, да ти прочитам до краја.

ЖИВКА: Читај, 'ајде читај!

ВАСА: Хоћу, само, молим те, остави ту столицу! Не унем да читам кад држиш столицу!

ЖИВКА: Читај!

ВАСА (чита): „Писац је тога чланка ујка Васа, односно онај господин који се мени представио као ујка Васа, а то је ваш рођени зет...”

ЖИВКА (испусти столицу): Шта кажеш?

ВАСА (понавља): „А то је ваш рођени зет!”

ЖИВКА (згранута): Ама, шта кажеш, тако ти бога?

ВАСА (опет чита): „А то је ваш рођени зет!”

ЖИВКА: Ју, ју, ју, ју, сад ће ме стрефити. Зет, зет, изетио се он дабогда никакав! Јаој, проклет био мајци и овога и онога света! Кућу ми оцрни, образ ми одузе, одузела му се дабогда рука којом је написао оно!

ВАСА: Смири се, бога ти!

ЖИВКА: Како да се смирим кад ми је искидао све живце: исекао ми живот као фаширано месо! Како да се смирим, смирио се он дабогда никакав! (Плане.) Васо, дај ми пушку; чујеш ли, пушку ми дај да убијем скота. Пушку ми дај... или немој...

ВАСА: Па дабоме да нећу!

ЖИВКА: Иди, иди ми купи мишомор. Чујеш ли шта ти кажем, иди ми купи мишомор!...

ВАСА: Што ће ти, побогу Живка, мишомор?

ЖИВКА: Хоћу да га отрујем, хоћу као пацова да га отрујем!

ВАСА: Остави се, бога ти!... Не бива то! Немој тако да говориш. Него лепо и паметно да смислимо. Ја мислим, Живка, да ти њега просто оптужиш.

ЖИВКА: Кога?

ВАСА: Зета!

ЖИВКА: Па други да му суди, је ли? А то не, хоћу ја да му судим; ја, разумеш ли? Што га снађе, од моје руке да га снађе!

ВАСА: Па добро, али како, шта мислиш да урадиш?

ЖИВКА: Протераћу га, тражићу још овога часа да се протера!

ВАСА: Је л' у Ивањицу?

ЖИВКА: Ама, какву Ивањицу? Преко границе, разумеш ли, преко границе, као што се скитнице и коцкари протерују. Ето, то ћу ја њему, и то одмах, ни једног сата му нећу дати да се скраси, протераћу га мајци... одмах, дабоме, одмах... (Узме слушалицу.) Молим 407... да, 407...

ВАСА: Шта ћеш?

ЖИВКА: Тражим Симу!... Јеси ти, Симо? Овде Живка. Слушај, Симо, што ћу ти рећи: ако си власт и ако си министар, а ти одмах учини како ти кажем, а ако си мандарин... (Застане и слуша мењајући боју у лицу.) Васо, 'оди ти овамо на телефон, нешто псује и грди, не разумем га... ништа га не разумем. Да ли то зврји телефон, или мени нешто зврји у ушима... Ништа га не разумем. 'Оди бога ти! (Даје му слушалицу.)

ВАСА (узме): Ја сам овде, зете, Васа... Јест!... Живки нешто зврји... реци мени... (Слуша.)

ЖИВКА: Шта наже?...

ВАСА (мане руком да ћути).

ЖИВКА: Ама, шта каже, бога ти?

ВАСА (остави слушалицу и врти главом): Љути се, много се љути.

ЖИВКА: Па што му ниси казао да се и ја љутим?

ВАСА: И рекао ти је да га оставиш на миру и да се оканеш твојих будалаштина.

ЖИВКА: Шта каже?

ВАСА: И каже да си га ужасно осрамотила оним што је изашло у новинама.

ЖИВКА: Па нисам ја то писала.

ВАСА: И каже: биће кроз који час министарска седница. Министар унутрашњих дела му је саопштио да ће се на седници говорити о томе.

ЖИВКА: О чему?

ВАСА: Па о томе што је изашло у новинама.

ЖИВКА: Море, шта ме се тиче што ће они да разговарају, него што ти њему ниси казао...

ВАСА (пресече је): Чекај, молим те. Још нешто ми је казао. Вели: боји се да и његов положај није доведен у питање, јер је овај данашњи напис изазвао негодовање и на највишем месту и све су колеге, министри, врло нерасположени.

ЖИВКА: Шта каже?... Какав положај у питању? Само нека проба. Иди, Васо, на телефон па му реци: ако да оставку, да ми слободно не долази кући. Ако су његове колеге нерасположене, нека они даду оставке. Сви нека даду оставке, али он да се није усудио!... Тако му реци!...

XI

АНКА, ПРЕЂАШЊИ

АНКА (долази споља): Госпођа Ната Стефановић жели...

ЖИВКА: Ко море?...

АНКА: Госпођа Ната Стефановић, министарка.

ЖИВКА (поправља је): Бивша министарка.

АНКА: Да!...

ЖИВКА: Откуд она! Ала је потрефила кад ће да ми дође! Прочитала је кучка, оно у новинама, па сад дошла да омирише. Не могу, не могу да је примим, нек иде бестрага!...

ВАСА: Па ипак мораш, Живка, ред је!

ЖИВКА: Па видим и сама да морам, али, знаш, све ми се преврће у стомаку од муке. Сад ми дошла, бестрага јој глава... Нек уђе!

АНКА (оде).

ЖИВКА (гледа по соби): Ју, ју, ју, и где ћу да је примим у овом вашару? Скрхала врат дабогда и кад јој је пало на памет да дође.

XII

НАТА, ЖИВКА, ВАСА

НАТА (долази): Добар дан, добар дан желим, госпаЖивка.

ЖИВКА: Ју, слатка моја госпа-Нато, баш вам хвала што наиђосте мало. Откад вас нисам видела, па баш кажем: што ли ми се то госпођа Ната одбила?

НАТА: Није, бога ми, него, верујте, не могу даа да'нем душом од разних седница. Знате, док сам била министарка, сва женска друштва изабрала су ме у своје управне одборе, па сад ето теглим... Попеше ми се, бога ми, наврх главе разне седнице, предлози, резолуције; већ сам и од куће дигла руке. (Гледа кофер.) Гле, гле, гле... како је то паковање?

ЖИВКА: А, ово... Знате, моја ћерка се спрема за бању.

НАТА: Зар још сад, па још није сезона?

ЖИВКА: Шта ћу, кад је стегао реуматизам, па не може да чека сезону.

НАТА: А у коју ће бању?

ЖИВКА: У коју?...Па у Абацију.

НАТА: Тако! А путоваће, разуме се, у салон-вагону? Ја сам увек путовала у сепаратном салон-вагону, то је тако пријатно.

ЖИВКА: Па да, да!

НАТА: Него чуди ме што ће у Абацију, то није бања за реуматизам?

ЖИВКА: Па она ће, знате, само да се прође до Абације, а после ће у Ивањицу.

НАТА: У Ивањицу?

ЖИВКА: Јесте! Знате, код саме Ивањице пронађен је један извор лековите воде против реуматизма.

НАТА: Тако! То нисам знала. (Спази новине по столицама.) Ју, шта је новина, читава редакција!

ЖИВКА: А јест, претплатили смо се за целу годину, па нам донели све бројеве од почетка године. Је ли, Васо?

ВАСА: Јесте, од почетка ове године и за целу прошлу годину.

НАТА: Ја не читам новине, не волим, верујте... не читам новине, сем кад има штогод врло интересантно.

ЖИВКА: Па да, да! (Погледа значајно Васу.) Васо, телефонирај оно што сам ти казала. Реци му слободно да ми се не врати кући! (Оду.)

ХИИ

ВАСА, ЧЕДА

ВАСА (најпре узме из кутије са стола цигарете па напуни своју табакеру а затим оде десним вратима): Даро, Даро!... Је л' ту Чеда? Молим те, реци му нек дође овамо. Хтео бих да проговорим реч-две са њим.

ЧЕДА (долази): Шта је, ујка-Васо?

ВАСА: Хтео сам, Чедо, да ти кажем.. Чекај, шта сам оно хтео да ти кажем? Ах, да! Замисли, сазнали смо ко је писао оно у новинама.

ЧЕДА: Е?

ВАСА: И шта мислиш ко је?

ЧЕДА: Ко би то могао знати?

ВАСА: Ти!

ЧЕДА: Та није могуће?

ВАСА: Јесте, ти!

ЧЕДА: Ко би то рекао?

ВАСА: И знаш како смо сазнали?

ЧЕДА: Баш сам радознао?

ВАСА: Сазнао Никарагуа и јавио нама.

ЧЕДА: Ама, зар се тај Никарагуа још меша у наше породичне ствари?

ВАСА: Не меша се, него написао и тражи сатисфакцију.

ЧЕДА: Па нека му да Анка сатисфакцију.

ВАСА: Е, тај си му колач лепо испекô, то ти се мора признати. Али овај други колач, што си га испекао Живки преко новина, то ти не ваља.

ЧЕДА: Прегорео је мало.

ВАСА: Прегорео је много, а не мало! И онда, брате, не ваља ти што се служиш фалсификатима.

ЧЕДА: Каквим фалсификатима?

ВАСА: Па то, на пример, прво си мене фалсификовао.

ЧЕДА: Не знам.

ВАСА: Знаш, како да не знаш. Представио си се човеку као да си ти ујка Васа, а то је, брате, фалсификат и ја због тога мал' не погубих малочас. Па онда, 'ајде мене, нека ти је просто, али си фалсификовао и Живку.

ЧЕДА: Да се нисам коме представио као министарка?

ВАСА: Ниси, али си написао да је одвратна баба, а то је опет фалсификат.

ЧЕДА: Гле, молим те, е, то нисам знао.

ВАСА: А знаш ли ти, пријатељу, да си тиме учинио највећи грех који живи човек може учинити. Убијеш човека – наћи ћеш у закону ма какву олакшавну околност; опљачкаш цркву – наћи ћеш опет у закону какву олакшавну околност; упалиш суседу кућу – и за то ћеш наћи у закону какву олакшавну околност; али – рећи јавно за једну добродржећу ташту да је одвратна баба, е, нема тога закона на кугли земаљској у коме би се за тај злочин могла наћи олакшавна околност.

ЧЕДА: То, видите, нисам знао.

ВАСА: Ниси, дабоме, а ниси знао ни то да ће цела та ствар врло рђаво по тебе да се сврши. Него дедер да ја и ти онако озбиљно проговоримо.

ЧЕДА: Знам, знам већ, хоћете да ме саветујете да напустим жену.

ВАСА: Ама, каква жена, молим те, овде су сад у питању много крупније ствари но што је жена. Остави ти оно што сам ти ја говорио пре, оно сам ти говорио по министарској памети и онда, разуме се, морао сам говорити којешта, али ово што хоћу сада да разговарам с тобом, то је по мојој сопственој памети.

ЧЕДА: Да чујем, дакле?

ВАСА: Цела та ствар у новинама, као што и сам видиш, отишла је далеко, врло далеко. Сам Сима је дошао у врло незгодан положај. И малопре нам је телефонирао – ствар ће се изнети чак и на министарској седници, и то још сад, до подне.

ЧЕДА: То је добро!

ВАСА: Па ја, знаш, нешто мислим – ово је потпуно по мојој памети – како би било да ствар некако загладимо?

ЧЕДА: Па загладите је!

ВАСА: Ама, шта има ја ту да гладим! Не могу ја ту ништа, него кад би ти. Кад би ти, на пример, написао онако отворено: оно што сам пљунуо пристајем да полижем.

ЧЕДА: Ко да полиже?

ВАСА: Па ти брате!

ЧЕДА; А, извините!

ВАСА: Ама, де, то се само тако каже. Него ево овако да напишеш: све оно што сам писао у новинама није истина.

ЧЕДА: Па знам. Али кад је истина.

ВАСА: Знам ја да је истина, али... брате мој, истина се никад не говори јавно и истина се никад не штампа у новинама. Истина је згодна за оговарање, онако у четири ока, у породици, а куд си ти па видео и чуо да се истина јавно каже?

ЧЕДА: Је ли то све из ваше памети?

ВАСА: Па из моје, дабоме! И видиш, нешто се мислим: када би ти то тако написао па ја то однео Сими пре седнице. Па они њему у министарској седници: „Шта је ово, господине Симо, у новинама?” а он њима: „Ништа изволите прочитати ово!” па исповрти твоје писмо.

ЧЕДА (кобајаги усхићен): Ала би то дивно било!

ВАСА: И ја мислим да би дивно било. Јер, видиш, овако, без тога, могу они њему рећи: „Брате Симо, ти си цео кабинет обрукао, па да спасеш углед кабинету, дај ти, брате Симо, оставку!”

ЧЕДА (још усхићенији): Ала би то дивно било!

ВАСА: Које?

ЧЕДА: Па то!

ВАСА: Да Сима да оставку?

ЧЕДА: Јесте.

ВАСА (разочарано): Бре, бре, бре! Па што ја ово говорим и зашто тупим зубе! Па ја, бре, мислим да говорим с паметним човеком.

ЧЕДА: Па тако и ја мислим говорећи с вама, али, видите, преварили смо се обојица.

ВАСА: Још како смо се преварили!

XIV

ПЕРА КАЛЕНИЋ, ПРЕЂАШЊИ

ПЕРА КАЛЕНИЋ (долази споља): Добар дан желим, добар дан!

ВАСА: Добар дан!

КАЛЕНИЋ (Чеди): Част ми је представити се: Пера Каленић. (Васи.) Је ли код куће тетка Живка?

ЧЕДА: А господин је...?

ВАСА: Наш рођак.

КАЛЕНИЋ: Најближи рођак по женској линији.

ЧЕДА: Тако, то ми је мило. Ја сам зет тетка-Живкин.

КАЛЕНИЋ (рукује се): Ви? Боже мој, ето, а нисмо се ни познавали. Слушајте, можда је и боље што тетка Живка није моментално овде, да нас троје, као мушки чланови породице, одржимо један ужи породични савет.

ЧЕДА: Молим, изволите само објавите дневни ред.

КАЛЕНИЋ: На дневном је реду, као што знате, овај напад у новинама који је данас изишао противу тетка Живке. (Чеди.) Ви сте, извесно, читали?

ВАСА: Јест, прочитао је он то.

КАЛЕНИЋ: Ја сам, дакле, саставио један одговор, јер, дозволите, наша је дужност, као чланова породице, да одбранимо тетка-Живку од тако гадних клевета.

ЧЕДА: Разуме се!

КАЛЕНИЋ: Хоћете ли да чујете мој одговор? (Вади хартију из џепа.) Мој одговор је упућен на адресу онога магарца који је написао то у новинама (Чеди.) Шта мислите, да ли да га назовем коњем или магарцем, шта ми саветујете?...

ЧЕДА: Сасвим свеједно, не видим да има какве разлике. Само, јесте ли ви мислили о томе да ће тај кога будете назвали коњем или магарцем вама разбити нос?

ВАСА (за себе): Опет нос!

КАЛЕНИЋ: Мислио сам и на то, али ја се нећу на ово потписати.

ЧЕДА: А, тако? Е, то је друга ствар.

КАЛЕНИЋ: Ја сам, дакле, да вам не бих читао све, у свом напису врло вешто извео ствар. Рекао сам да је дотични господин представник једне стране државе, Никарагуе, и да је као такав дошао у посету ради извесних званичних преговора, рецимо: ради преговора за закључење трговинског уговора.

ЧЕДА: Са госпа-Живком?

КАЛЕНИЋ: Не, него с нашом државом. Затим сам рекао да дотична госпођа министарка, којој је он дошао, моментано још нема чекаоницу у кући, а како је тога тренутка била заузета, упутила је дотичног господина у собаричину собу да тамо причека, као у чекаоници.

ЧЕДА: А што је скинуо капут?

КАЛЕНИЋ: А то, што је скинуо капут, рекао сам да је стога што је дотична собица врло ниска и тесна.

ЧЕДА: То сте се, видите, врло добро сетили. Мени никад не би тако нешто пало на памет. То вам је необично духовито.

КАЛЕНИЋ: Је л' те?

ЧЕДА: Баш ми је мило што имам тако духовитог рођака. Но, ујка-Васо, сад немамо шта више да бринемо. Ствар је сасвим у реду. Ако ово што је господин написао изађе у новинама, ствар ће бити потпуно уређена.

ВАСА: Само да не буде доцкан?

КАЛЕНИЋ: Зашто доцкан?

ЧЕДА: Па знате, није немогуће да ће г. Сима још данас дати оставку.

КАЛЕНИЋ (непријатно изненађен): Теча Сима?

ЧЕДА: Да, теча Сима.

КАЛЕНИЋ: То није могуће!

ЧЕДА: И то због онога у новинама.

ВАСА: Да, на жалост, због онога у новинама.

КАЛЕНИЋ: Али зашто, молим вас? То не би било нимало лепо. И, најзад, не видим да је он ту крив.

ЧЕДА: Па није, ал' видите, обично се кола крхају на ономе који није крив.

КАЛЕНИЋ: Јесте ли ви баш сигурни да ће он дати оставку?

ЧЕДА: Сугуран нисам, али тако се мисли, тако се говори.

КАЛЕНИЋ: Онда, шта мислите? Зар не би било боље да ја причекам са одговором... да видимо најпре ситуацију, јер ја бар тако мислим – ако да оставку и не буде више министар, онда престаје свака потреба да се брани, зар не?

ЧЕДА: Разуме се. Исто тако и ја мислим. И не само то, него ако да оставку и не буде министар, онда нема смисла бити у сродству с њим.

КАЛЕНИЋ: Па јест!

ЧЕДА: Ја, на пример, то ћу вам искрено рећи, ако он не буде више министар, мислим сасвим да се одречем сродства са госпа-Живком.

КАЛЕНИЋ: А мислите ви одиста да ће дати оставку?

ЧЕДА: Право да вам кажем, ја мислим да је до сада већ и дао.

КАЛЕНИЋ: Право да вам кажем, баш ја и нисам тако блиски род.

ВАСА: Гле сад! Па је л' рече јуче да си најближи род?

КАЛЕНИЋ: Па јесте, не кажем да нисам, али више по женској линији, а, знате, сродство по женској линији није никад довољно поуздано.

ВАСА: Па је ли рече, пре ћеш да погинеш но што ћеш допустити да ти се оспори сродство?

КАЛЕНИЋ: Да, ја сам се онако фигуративно изразио.

ЧЕДА: Разуме се, то је само фигуративно. Ви то, ујка-Васо, не можете да разумете.

ВАСА: Не могу.

ЧЕДА: Некад, у старо време, род је род; данас су се измениле прилике, па род може да буде и фигуративни род.

КАЛЕНИЋ: Ви врло правилно схватате ствари.

ВАСА: Ја их, боме, не схватам, па то ти је!

ЧЕДА: Па зато и не вреди више о томе говорити. Дакле, драги и фигуративни рођаче, најбоље је метните ви тај рукопис у џеп и отидите у чаршију, или зађите по кафанама па се распитујте о ситуацији. Ако теча Сима не буде дао оставку, ви дођите и прочитајте то тетка-Живки; ако буде дао оставку, онда не вреди цела ствар труда.

КАЛЕНИЋ: Сасвим, сасвим, као да ми из уста вадите реч. Дакле, чим чујем каква је ситуација, ја ћу доћи...

ЧЕДА: Ако је потребно...

КАЛЕНИЋ: Па да, ако је потребно. Збогом господине; збогом, господине Васо. (Оде.)

XV

ЧЕДА, ВАСА

ЧЕДА (Васи): Ко вам је ово, побогу?

ВАСА: А ђаво ће га знати; сам је измислио да нам је род, а види га сад!

ЧЕДА: Па ви, ујка-Васо, мени пребацујете да сам фалсификовао, а ето ви фалсификујете рођаке.

ВАСА: Ама, нисам то ја, сам се он фалсификовао. И види га, молим те, чим чу за оставку, а он опра руке.

ЧЕДА: Тако је то, мој ујка-Васо. Пацови се разбегавају чим лађа почне да тоне. Није овај ни први ни последњи.

ВАСА: Море, нек иде до ђавола! Него, дедер, кажи ти мени оно што сам те питао: може ли она ствар некако да се изглади?

ЧЕДА: Ама, оставите се, ујка-Васо, глађења; зар не видите да је цела ситуација тако рапава да се не може ни изрендисати а камоли изгладити?

ВАСА: 'Ајдемо ми твојој Дари. Хоћу с њом да проговорим. Ипак, ћерка је, њу ће пре да заболи срце него тебе.

ЧЕДА: Молим, изволите, немам ништа против. Покушајте, можда ће њу заболети срце. Извол'те овамо! (Оду заједно у десну собу.)

XVI

НАТА, ЖИВКА

НАТА (излази из собе, Живка за њом): Кажем вам, госпа-Живка, немојте ви то узимати к срцу. Тако вам је то: док сам била министарка, цео свет око мене; те сви ми пријатељи, те сви ме поштују, те пуна ми кућа посета. А о журу нема довољно столица у кући и нема довољно шоља за чај, а имам два туцета. Па онда, женска друштва бирају вас за управну чланицу, певачка друштва бирају вас за патронесу, и тако све редом. А кад престанете бити министарка, праве се сви Енглези. Тек видиш, на жур ни родбина не долази; три шоље за чај довољно. Па једни вас избегавају, а други се праве

чак да вас не познају. Прошла сам ја то па знам, а ви, – здравље, боже – видећете. Само, знате, не треба то примити срцу.

ЖИВКА: Ако хоћете право да вам кажем, мени и није баш толико стало до тога да будем министарка.

НАТА: Е, па немојте, госпа-Живка, будимо искрени. Пријатно је то: имаш фијакер, имаш цигарете на репрезентацију, идеш бесплатно у ложу, имаш салон-вагон за путовање, па момак из министарства; па чим потражиш телефон и кажеш ко си, а телефонискиње покрхају се која ће ти пре дати везу; па клањају ти се чиновници, па чиновничке жене ти једнако праве визите. Па онда, ако си на ручку, почасно место; ако је каква светковина, добијеш букет; ако је парада, добијеш место на трибини. Не може се рећи да све то није пријатно.

ЖИВКА: Па јесте, кад се с те стране узме.

XVII

АНКА, ПРЕЂАШЊИ

АНКА (доноси писмо): За госпођу! (Одлази.)

ЖИВКА (помирише (писмо)).

НАТА: Молим вас, дозволите ми да то писмо помиришем.

ЖИВКА: Ју, госпа-Нато, шта вам пада на памет; откуд па сад туђе писмо да помиришете?

НАТА: Дозволите ми, молим вас.

ЖИВКА (подметне јој): Ево баш, помиришите, кад вам је толико до тога стало.

НАТА: Исти мирис и иста боја, розе... Отворите слободно, отворите: није то мени ништа непознато; добијала сам и ја таква писма.

ЖИВКА: Ију, шта ви мислите?

НАТА: Па де, де – што се сад правите... Учили сте и ви бриц, нисам само ја... Море, знам ја све то по реду. Отворите када вам кажем слободно то писмо, јер како сте ми малопре говорили да може доћи до оставке вашег мужа, онда знајте да то писмо може да буде врло важно.

ЖИВКА: Важно? (Отвори нервозно, чита, згражава се и даје писмо госпа-Нати.)

НАТА (прочита): Оставка! Кажем ја вама. Овакво исто писмо сам и ја добила чим је пао мој кабинет.

ЖИВКА: Ју, ју, ју... Не могу да дођем себи!

НАТА: Шта ћете, таква је та дипломатска љубав.

ЖИВКА: Чујте, госпа-Нато, ово је нека права дипломатска свиња.

НАТА: Само слушајте, госпа-Живка, то писмо много значи. Та дипломатска свиња не даје оставку све дотле док није сигуран да је дотични министар дао оставку.

ЖИВКА: Шта кажете?!... Ју, прегризла језик дабогда! Каква оставка?

НАТА: Кажем само: овај насигурно пише.

ЖИВКА (узруја се): Ама, је ли то могуће?

НАТА: Ех, како да није могуће. Оставка владе, госпаЖивка, то вам увек падне као гром из ведра неба. Правим ја планове: те овако ћу да наместим кућу, те овако ћу да правим излет, те у ову ћу бању летос... а тек... бррр... бум! Удари гром: падне влада и оду сви планови у ветар. Згодио ме је, слатка моја госпа-Живка, па знам како је!

ЖИВКА: Ама, шта ви ту говорите...

НАТА: А натуштило се нешто небо па немојте се изненађивати. Где је облака, ту ће бити и грома. Зато ја, благо мени, да се склоним. Не волим да вам стајем на муку; знате како је, свакоме је лакше кад сам подноси оно што га снађе. Хајде, збогом, госпа-Живка; па немојте ви то тако да примите к срцу. Збогом! (Оде.)

XVIII

ЖИВКА, ВАСА

ЖИВКА (гледа поражено за Натом).

ВАСА (долази из собе). Оде ли ти та?

ЖИВКА: Оде, море, али ми наслути. Шта мислиш ти, може ли то одиста да се деси да онај да оставку?

ВАСА: Па... како да ти кажем... и могло би. Ето, баш сад ми каже Чеда...

ЖИВКА: Је л' Чеда ти каже? Е, неће га мајци бити онако како ти Чеда каже. Идем ја тамо, идем сама лично да упаднем у министарску седницу. Ако је поднео већ, поцепаћу му оставку, а њима, министрима, рећи ћу нека сваки почисти пред својом кућом, па нека се онда брине о угледу владе. И рећи ћу им... знам већ шта ћу им рећи... Чек' само да се обучем...

ВАСА: Ама, промисли мало, да л' ћеш добро учинити!

ЖИВКА: Не питам ја више да л' је добро; идем да упаднем у седницу па да им ја покажем... Чекај само да се обучем! (Одјури у собу.)

XIX

ВАСА, ЧЕДА, ДАРА

ВАСА (на левим вратима): Чедо, Даро... Даро... 'одите, 'одите, бога вам, овамо!

ЧЕДА (долази).

ДАРА (за Чедом долази).

ЧЕДА: Шта је?

ВАСА: Ама, да видиш ново чудо! Она хоће да упадне у министарску седницу.

ЧЕДА: Па нека упадне!

ВАСА: Ама, не бива, што не бива – не бива.

ДАРА: Па шта ми можемо?

ВАСА: Да ми помогнете, силом да је задржимо.

XX

РАКА, ПРЕЂАШЊИ

РАКА (излази из собе са огромним кухињским ножем, а Анка за њим држећи га за пешеве од капута): Пуштај ме, пуштај ме кад ти кажем!

ЧЕДА (спречи му пут): Ехе, пријатељу, куда си навро?

РАКА: Јаој, пуштај ме, хоћу да га пробуразим.

ЧЕДА: Кога море?

РАКА: Срету Матића.

ЧЕДА: Зашто, бре?

РАКА: Опсовао ми је оца мандаринског.

ЧЕДА: Па што ниси и ти њему опсовао?

РАКА: Па опсовао сам му.

ЧЕДА: Па онда сте квит.

РАКА: Ал' за његовог оца није било у новинама да је мандарин.

XXI

ЖИВКА, СИМА, ПРЕЂАШЊИ

ЖИВКА (излети из собе обучена).

ВАСА и ДАРА (хтели би да је задрже).

ЖИВКА: Склањајте ми се с пута! (Груне на врата.)

СИМА (на отвореним вратима појављује се).

ЖИВКА (тргне се): Шта је, говори шта је?

СИМА: Уважена ми је оставка!

ЖИВКА (цикне као рањена): Бог те убио да те не убије, а што је даде?

СИМА: Због тебе!...

ЖИВКА: Шта, због мене? А што због мене, сметењаче један! Боље реци, ниси ни био за министра, ето ти! Боље то реци!...

СИМА: Па нисам, дабоме, крај такве жене.

ЖИВКА: И сад, је ли, и сад нисмо више министри?

СИМА: Дабоме да нисмо!

ЖИВКА: Господе боже, зашто ме згоди тако душмански кад сам ти палила свећу свакога петка! (Сими.) Је ли ни фијакер, ни ложа, ни салон-вагон... све то оде, је ли... све, све?

СИМА: Па оде, дабоме!

РАКА: Доле влада!

ЖИВКА (шчепа штосове новина са столице и гађа га њима): Куш, штене једно, прегризô језик дабогда... (Рака побегне. Прилази Сими и уноси му се у лице.) – Због мене, је ли, због мене? Море, не била ја министар, па би ти видео да л' бих ја због тебе дала оставку. (Сима оде. Она гледа Чеду, Дару, Васу.) – А ви, је ли, смејете се у души и подгуркујете се, је ли? Али, Чедо, упамти: носићемо се док је света и века, нећеш га мајци више мирно ни ока склопити. (Чеда оде.) – А ти (Дари) пакуј се, 'ајде, пакуј се кад не можеш да одлепиш ту крљу са себе. Пакуј се, али га мајци нећеш путовати салон-вагоном, него трећом класом. Трећом класом, упамти, трећом класом! (Дара оде.) – А што се ти кезиш? (Васи.) Иди, иди, оптрчи фамилију и објави да нисам више министарка; нека Савка, Даца и Соја кликну од радости и нека кажу: „Е, вала, доста је Живкиног и било!” Тако ће да лану; знам ја њих, а знам и тебе. Иди, иди па објави. (Васа оде. – Публици, прилазећи рампи.) – А што се ви церекате мојој судбини? Не заборавите да сад нисам министарка па не морам више да будем отмена, и онда нека вам не буде криво ако распалим језиком по вама! 'Ајде, идите кући, идите, нећете ваљда до краја да ми стајете на муку. Идите и немојте, ђаво да вас однесе, да ме оговарате, јер, ко зна, данас-сутра могу ја опет бити министарка. Само док се заборави ово нешто мало бруке, ево мене опет, па после да не буде: што нам ниси казала. Ајде, 'ајде, идите сад!...

Завеса

